

Sic tradunt Leonardus lib. 1. de iustitia cap. 23. lib. 1. num. 7. Molina tomo 1. de iustitia disputat. 140. col. 11. vers. 2. distinguuntur. Qui optimè addit regulariter credendum est: peti à religioso fideiussorem hoc posteriori modo: & proinde in dubio ita iudicandum esse, quia cùm constiterit firmatum, contractus religiosi pendere à superioris voluntate, volentis illum ratum habere, centendus est fideiussor petitus ad securitatem contractus, quatenus ex ea voluntate penderet.

47 Posterior limitatio est, nisi fideiussor se obligaret tanquam principalis debitor, tñ, quod idem, faciendo debitum principalis debitoris suum proprium, ut passim fieri soleret. Tunc enim quanuus dicamus religiosum nullatum obligari, dicendum est, fideiussorem teneri, quod non accessoriæ, sed principaliter se obligari. Sic Nauarr. comment. 2. numero 42. vers. 6. quod vix reperies, de regularib. Mando. de arte minor. questione 133. dicens ut decisum in Rota: quia quoties fideiussor se obligat ut principaliter, est principalis, ut tenens multi, quos refert, & sequitur Gualdensis de arte testandi. 6. cauel. 3. o. numero 3. & multos alios refert Felicianus tomo 2. de censib. libro 3. cap. 2. numero 2. & tenet Molina tomo 2. de iust. disputat. 145. c. 8. vers. quod fideiussor. Manuel questionum regal. tomo 3. questione 26. artic. 1. fin. Sed haec limitatio non caret difficultate, quia Glossa auctior. de fideiussor. in princip. verb. fideiussorem, in fin. & Specular. iii. de renunciis. & cond. 8. vniuersitatis 1. 8. vers. (ed si) fideiussor se principalem. & ibi Ioannes Andreas in addit. iusta. A. citato Alberto, & alijs, quos refert Felicianus. eodem numero 20. dicunt, quando non sit obligationis nouarium, esto fideiussor se obliget tanquam principalis debitor, non esse eum ver debitorum principalem, sed fideiussorem accessorum debitorum principali: ac proinde necessarium esse tunc executionem prius fieri in bonis principaliis debitoris; quia certum est eum semper pro alio intercedere, origoq; semper spectanda est. I. s. filius. C. ad Macedon. & liquid quod. ff. de donis. Quare si principalis debitor tunc non obligatur, dicendum est, nec fideiussorem accessorum tunc obligari. Et ideo vt haec limitatio vera sit, intelligenda est in altero ex duobus casibus. Prior est, quando fideiussor constituit se principalem debitorum, renunciando beneficio concessi sibi per ambient. de fideiussor. in princip. & ambient. present. C. de fideiussor. quod est, ut prius excutiant bona principaliis debitoris, quam fideiussor possit conteneri. Sic Alexander. de Neio cap. ex scripti. numero 8. de iurever. Posterior est, quando simul cum debitorum principali in eadem scriptura fideiussor se obligat, vt fideiussor; ac debitorum principali: nam si seorsum in alia scriptura se sic obligaret, solam fideiussorum rationem haberet. Quod docent Iafon. multos referens cond. 58. m. 4. lib. 3. Gregorius Lopez l. 57. verb. principalemente tit. 18. pari. 3. Gutierrez de iurament. 1. pari. cap. 23. numero 8. & 11. vbi & alios refert. Qui quidem duplex casus satis placet, quanuus Molina loco paulo ante allegato tenetur, sive in eadem scriptura, sive postea in alia fideiussor se obliget, vt debitor principali, eam obligari tanquam principalem, & ideo conueniri posse non facta prius execusione bonorum debitorum principali: quia cùm renunciat authenticè concedenti hoc beneficium, habetur tanquam debitor principali, vt diximus in priori casu. At in hoc casu virtute renunciatur authenticè illi, quod satis est. Sed hoc minimè credo tanquam adhuc communem Glossa, & aliorum Doctorum doctrinæ: sed dicendum est, requiri ad hoc vel expressam illius beneficij renunciationem, iuxta priorem casum; vel in eadem scriptura constituti tanquam debitorum principalem, iuxta posteriori casum.

48 Tandem censebitur obligari tanquam principali, si fideiussori illi accedit iuramentum, quod iuramento ea virtus insit, vt accus alia irritos valere faciat eo modo, quo valere poterunt, vt ex multis probat Gutierrez de iurament. parte 2. cap. 2. numero 3. & duplice sequentur. Et ideo hanc partem sufficiunt multi, quos referunt, & sequuntur Dueñas reg. 335. limitat. 20. Gutierrez de iur. am. 1. parti. cap. 23. numero 27. Mandof. & Manuel praed. num. allegati. Quamuis sit factis probable non sufficere iuramentum; quod tener Courat de paul. 1. pari. 64. num. 4. & multi alii, quos refert Dueñas, & Seraphin. de priuilegiis iuravam. priuileg. 90. a. n. usque ad 11. r. hac latè disputata, dicit posse vtramque sententiam facile sustineri, & rationes prioris sententiae solvit.

Hc demum obseruandum, laicum clerici, aut 49 religiosi fideiussorem conueniendum esse coram Iudice seculari, quanuus principalis coram eo conueniri nequeat, ut optimè tradunt Abbas cap. ex scripti. n. 2. de iurever. & ibi Alexander de Neio numero 11. Antonius, Romanus, Archidiaconus, Baldus, quos refert, & sequitur Additionator ad Abbatem. ibi. verb. seculari. Et ratio est, quia exceptio competens principali ratione perfida, non transfit in fideiussorem, vt optimè tradit Glossa communiqueret iustit. de replicat. 5. finali. verb. fideiussoribus, & Dynus reg. priuilegium. 7. numero 2. de reg. iur. in 6. Priuilegium enim perfida non transfit ad tertium, sed perfidam sequitur, cum ea que extinguitur, vt habetur ea regal. priuilegium. At priuilegium exemptionis a foro seculari competit clericio ratione perfida: & ideo eius fideiussor eo iuuari non potest.

CAPUT XXXII.

Quando religiosus transit licet ab una religione in alteram, vel ad Episcopatum, aut ad aliud beneficium, ad quem pertineant bona, quae prius acquisierat, vel in posterum acquirat.

SUMMARIUM.

Quot questiones disputantur sint. n. 1. Transitus de una religione in aliam ratiociniter fieri possit. num. 2. Quando religiosus transit licet ex uno ordine ad alium, & verique est succedendi capax, bona post transiitum acquisita virius monasterii sint. n. 3. An bona in priori monasterio acquisita transferantur quoque in posterius, vel in Ecclesiast. quando religiosus transferit ad Episcopatum: Referatur duplex sententia cum suis limitacionib. n. 4. usque ad 7. Explicatur sententia authoris. n. 8.

Ad quod monasterium pertineant bona, que post egessum, vel ante professionem in posterius monasterio hic acquisiuitur. num. 9.

An bona, que religiosus hic in ingressu donauerat priori monasterio, vel alias donarbat contemplatione eius ingressus, transferantur in posterius. n. 10.

An quando religiosus non voluntarius, sed necessitate coeptus transit ad posterius monasterium, vñfructus bonorum, quae prius acquisierat, pertineat ad posterius? numero 11.

An dicitur monastri data monasterio, si reddenda posteriori, ad quod transiit. n. 12.

An transiens ad aliam religionem possit secum deferre vestes, scripta, libros, & alias suppellectiles, quas habebat? numero 13.

An possit secum deferre peculum, quod ex licentia in priori monasterio habebat? n. 14.

An bona ad prius monasterium pertineant pro solo tempore vita huius monachii, pertineant ad posterius monasterium, vt quia resiliens est de illis ante ingressum, vel granatus est post mortem restituere, vel instituere est eam conditione, et ab aliis.

ab aliis liberis decedens restituat terro. & est casus in quo ea professione non excluditur substitutus, vel quando proprietas eiusdem pertineat ad monasterium quia excludit substitutum. n. 15.

Saluatoris argumenta. num. 16.

Quando transiit licet ex monasterio capaci ad capax, vel ad Episcopatum, & in priori deserter hereditas, at non est adiuta ante posteriori professionem, ad quod monasterium ea pertineat. Referatur quadam sententia. n. 17.

Explicatur sententia authoris. n. 18.

Saluatoris argumenta. num. 19.

Quid quando prius monasterium erat bonorum incapax, vel è contra, & institutio est pura, & tempore transiit iam monasterium capax aderat, vel si erat incapax, aderant heredes de intestato? n. 20.

Quid si nondum aderant, sed solum erat delata tempore professionis in posteriori? Referatur quadam sententia. numero 21.

Et sententia auroris. n. 22.

Quid si successus esset in maioratus Hispanos, & quo tempore consideretur capacitas ad succedendum in his; & quid si tempore successus erat incapax, vt frater Minor, ut in quo institutio est? n. 23.

Quid si priuilegio Principis restitutor, qui ob hereditatem, cui erit men lemaiescat, aut alia est incapax, aut ex Pontificis dispensatione possit numeri, qui ratione clericatus, aut religionis exclusus erat a maioratu? n. 24.

Quid si non esset hereditio institutio, sed legatum, & quo tempore exigitur capacitas ad legatum percipiendam. numero 25.

An professus in monasterio incapaci perdat omnino, & irre recuperabilis sucedendi, ita ut non transiatur ad capax, nec factus Episcopus, nec eius illud recuperet? numero 26.

An qui post delatum fibi, & non adiuta hereditatem proficit in ordine Minorum, & et nondum adiuta per heredes ab intestato, est in monasterio capaci, vel Episcopus, & sic capax, possit illam adire, aut monasterium capax ad quod transiit? n. 27.

Quid si frater Minor institutus heres, & tempore moris testatoris est habili, quia transiit ad monasterium capax, vel est Episcopus? Referatur quadam sententia. numero 28.

Explicatur sententia authoris a num. 19. usque ad 32.

An frater Minor non institutus a parentibus ratione incapacitatis, possit factus Episcopus, aut transiatur ad monasterium capax tempore moris paternae, aut post trumper testamenti? n. 33.

An frater Minor ante, vel post ingressum monasterii substitutus pupillo, si tempore moris pupilli repertiar capax, vi factus sit Episcopus, aut transiatur ad religionem incapacem, succedit illi pupillo; & generaliter in omni substitutione, an sufficiat capacitas tempore moris eius gratiani, aut pupilli, cui succedendum est? numero 34. 35. & 36.

An frater Minor, qui ante professionem reservauit sibi aliqua bona in eum cuenterit si e religione egredietur, ea recuperabit factus Episcopus, aut transiatur ad religionem capace? n. 37.

An sancte statuo, vt extantibus masculis feminam non succedit, frater Minor tam factus capax tempore successionis feminam excludat? n. 38.

Bona a religioso acquisita post transiitum ad monasterium incapax, ex his sint. n. 39.

Quando institutio est conditionalis, & in priori monasterio, aut ante ingressum in illud est religiosus institutus, & in posterius impletur conditio, ad quod monasterium ea bona pertineant, & quo tempore exigitur capacitas in institutionibus, aut legis conditionalibus. Referatur quadam sententia. n. 40.

Explicatur sententia authoris. n. 41.

Summa Tito Sanchez pars III.

Quid si contra ita, aut promissione debetur aliquis religiosus, & post transiit ad aliam religionem, & quod capacitas tempus in contradicibus inficiatur? n. 42.

Quid si institutus sub conditio est tunc capax; at tempore impleta conditio incapax, aut è contra? n. 43.

An posset frater Minor institutus heres non absoluere, sed in tempore, quo capax erit? n. 44.

Quid quando religiosus non transferit de uno monasterio ad aliud, ut ibi denou proficeretur, sed ut agas pauperem? n. 45.

Quid religiosus transferit ad aliam religionem, non ut proficeretur, sed ut ibi pauperem agas, bona prius acquisita ad quod monasterium pertineat, & a quo sit illa aliena? n. 46. 47. & 48.

Quid de bonis acquisitis in posteriori monasterio, in quo hic reclusus est ad agendam pauperem? num. 49.

Quod explicetur emittat soleat prefatio. n. 50.

Quando quis profiteretur in genere generalissimo, cui acquirat. num. 51. & 52.

Quid quando profiteretur in genere subalterno, & transiit est ad alia monasteria eius ordinis? num. 53. & 54.

Quid quando profiteretur in specie specialissima? n. 55.

Quando monasterium est destruibile, ad quem pertinet eius monasterij bona. Referatur duplex sententia. numero 56. & 57.

Explicatur sententia authoris. n. 58. & 59.

Quando religiosus ex legitima superiori, aut Pontificis licencia extra monasterium viuit, cui acquirat. numero 60. & 61.

Post numerum 61. innuenies alias summarias.

C Vx religiosus possit licet, & illicet egredi à religione, in hoc cap. tractandum est de egressu licito, & ad quem tunc pertineant bona; & in cap. lecti qui successus est in maioratus Hispanos, & quo tempore consideretur capacitas ad succedendum in his; & quid si tempore successus erat incapax, ut frater Minor, ut in quo institutio est? n. 23.

Explanatur sententia authoris a num. 19. usque ad 32. An qui post delatum fibi, & non adiuta hereditatem proficit in ordine Minorum, & et nondum adiuta per heredes ab intestato, est in monasterio capaci, vel Episcopus, & sic capax, possit illam adire, aut monasterium capax ad quod transiit? n. 27.

Prima ergo difficultas est, quando virumque monasterium est succedendi capax, ad vnum illorum pertinet, & in diversi ordinis transiuntur. Quia in re diversa oruntur difficultates, cum possint varijs esse instituendi religiosi modi, varique religionis ordines. Potest enim religiosus pure, aut sub conditio institutus: potest etiam euenter, ut prius monasterium, à quo fit transiit, sit capax succedendi, id autem in quod transiit, sit incapax; vel è contra, ut prius sit incapax, posterior capax; vel utrumque capax sit. De quibus modis, vt clare procedamus, est scilicet in hac questione agendum: potestque disputari de bonis acquisitis ante transiitum ad posterius monasterium, & de bonis etiam postea acquisitis.

Prima ergo difficultas est, quando virumque monasterium est succedendi capax, ad vnum illorum pertinet, & in diversi ordinis transiuntur. Quia in re diversa oruntur difficultates, cum possint varijs esse instituendi religiosi modi, varique religionis ordines. Potest enim religiosus pure, aut sub conditio institutus: potest etiam euenter, ut prius monasterium, à quo fit transiit, sit capax succedendi, id autem in quod transiit, sit incapax; vel è contra, ut prius sit incapax, posterior capax; vel utrumque capax sit. De quibus modis, vt clare procedamus, est scilicet in hac questione agendum: potestque disputari de bonis acquisitis ante transiitum ad posterius monasterium, & de bonis etiam postea acquisitis.

Prima ergo difficultas est, quando virumque monasterium est succedendi capax, ad vnum illorum pertinet, & in diversi ordinis transiuntur. Quia in re diversa oruntur difficultates, cum possint varijs esse instituendi religiosi modi, varique religionis ordines. Potest enim religiosus pure, aut sub conditio institutus: potest etiam euenter, ut prius monasterium, à quo fit transiit, sit capax succedendi, id autem in quod transiit, sit incapax; vel è contra, ut prius sit incapax, posterior capax; vel utrumque capax sit. De quibus modis, vt clare procedamus, est scilicet in hac questione agendum: potestque disputari de bonis acquisitis ante transiitum ad posterius monasterium, & de bonis etiam postea acquisitis.

Prima ergo difficultas est, quando virumque monasterium est succedendi capax, ad vnum illorum pertinet, & in diversi ordinis transiuntur. Quia in re diversa oruntur difficultates, cum possint varijs esse instituendi religiosi modi, varique religionis ordines. Potest enim religiosus pure, aut sub conditio institutus: potest etiam euenter, ut prius monasterium, à quo fit transiit, sit capax succedendi, id autem in quod transiit, sit incapax; vel è contra, ut prius sit incapax, posterior capax; vel utrumque capax sit. De quibus modis, vt clare procedamus, est scilicet in hac questione agendum: potestque disputari de bonis acquisitis ante transiitum ad posterius monasterium, & de bonis etiam postea acquisitis.

Prima ergo difficultas est, quando virumque monasterium est succedendi capax, ad vnum illorum pertinet, & in diversi ordinis transiuntur. Quia in re diversa oruntur difficultates, cum possint varijs esse instituendi religiosi modi, varique religionis ordines. Potest enim religiosus pure, aut sub conditio institutus: potest etiam euenter, ut prius monasterium, à quo fit transiit, sit capax succedendi, id autem in quod transiit, sit incapax; vel è contra, ut prius sit incapax, posterior capax; vel utrumque capax sit. De quibus modis, vt clare procedamus, est scilicet in hac questione agendum: potestque disputari de bonis acquisitis ante transiitum ad posterius monasterium, & de bonis etiam postea acquisitis.

Prima ergo difficultas est, quando virumque monasterium est succedendi capax, ad vnum illorum pertinet, & in diversi ordinis transiuntur. Quia in re diversa oruntur difficultates, cum possint varijs esse instituendi religiosi modi, varique religionis ordines. Potest enim religiosus pure, aut sub conditio institutus: potest etiam euenter, ut prius monasterium, à quo fit transiit, sit capax succedendi, id autem in quod transiit, sit incapax; vel è contra, ut prius sit incapax, posterior capax; vel utrumque capax sit. De quibus modis, vt clare procedamus, est scilicet in hac questione agendum: potestque disputari de bonis acquisitis ante transiitum ad posterius monasterium, & de bonis etiam postea acquisitis.

Y 3 illius

illius monachis in aliqua bona hereditate, legato, vel quocumque alio modo successerat. Quia in re, ne multe plicatae opiniones confusione generentur, triplex est principalis sententia, quarum cuiuslibet limitationes ab aliquibus illius Doctoribus adiectas apponemus. Prima ergo sententia ac posteriori monasterium recuperare omnia bona priori monasterio ratione ipsi religiosi acquisita. Dicitur primò ex cap. omnic. 1. 8. questione 1. quod probatur, spem succedenti parentibus competentem monacho tempore, quo in priori monasterio permanebat, transire cum eo religioso in posterius monasterium, & ideo decedentibus parentibus post professionem in hoc posterius, succedere hoc posterius, cum tamen illa succedendi spes fuerit priori monasterio quæsita, in quod vniuersa religiosa iura per professionem translatā sunt. Secundò, quia cum posterioris monasterii sit religiosum hunc alere, consonum ratione est, ut sicut onera sentit, sentiat quoque commodum acquisitionis illorum bonorum. Tandem, quia illa bona transfuerat in prius monasterium in persona proficentis consequentiam, & tanquam ipsi accessoria. Ergo censentur sub ea conditione transferri, quantum religiosus in illo moram traxerit, nec ab illo licite receleretur; accessoriis enim sequitur principale. Et ideo huius sententia sunt Glossa c. quod a te, in fin. de cleric. coning. & ibi Hostiensis numero 4. Anton. numero 9. Ioan. Andr. numero 7. Anch. numero 9. Abbas numero 8. Cardin. numero 8. vñsc. opific. 4. Henr. numero 2. & 3. Imola Clement. 1. numero 17. questione 4. & ibi Bellamet. numero 1. Röfell. verb. religie. 4. numero 12. Narta. conf. 1. 8. numero 8. Angel. verb. monasteriorum. numero 6. Armil. verb. religio. 6. numero 17. Menoch. de arbitrat. lib. 1. censur. 5. cap. 456. à numero 13. & que ad 16. Mandel. conf. 1. 2. numero 2. vol. 4. Vincent. Annibald. add. ad conf. Mandelli 493. vol. 3. numero 1. verb. recensit. Atque idem docent Abbas, Rosella, & Angel. ibidem, si religiosus hic ad Episcopum pacum transeat.

Quidam ex his DD. temperant hanc sententiam, ut intelligatur de bonis patrimonialibus acquisitis in priori monasterio: fecus ex acquisitiis propria religio industria. Hec enim posteriora facientur in priori monasterio, cui religiosi opere debentur, remansura. Sic Abbas, Rosella, Angelus, Armilla numero præcedenti allegati.

Secundò temperant, ut intelligatur de bonis religiosi cum persona transfebris tacitè per professionem in monasterium: lecus autem de his, quæ tempore ingressus religiosus expreßè monasterio donauit. Hec enim posteriora aut priori monasterio non auferenda. Ratio differimis est, quod prima transire in persona consequentiam, & subinde ab eius perseverantia in religione pendente: posteriora autem recta via, & independentia persona. Sic Glossa, Card. & Narta allegata numero 4. Quam limitationem admittunt etiam Abbas, & Rosella ibidem relati cum hoc temperamento, nisi contemplatione ingressus est bona religiosus donat: sicut enim ea quoque recuperabit posterius monasterium, tanquam celsante donationis causa. Addit autem Abbas ex coniecturis deducendum, quando contemplatione ingressus donata fuerit, ut quia ipso ingressus tempore, aut proximo, donata fuit: fecus quando longè ante. Et quando contemplatione ingressus hac bona donata iunt, tenent etiam ea posteriori monasterio reddenda Barth. Sot. cim. conf. 222. numero 3. à vers. quibus tamen non obstantibus. vol. 2. addens se nolle disipare, an sine reddenda quod volumenfructum, an etiam quod proprietatem, Nicolaus de Vbald. de success. ab inuest. 2. p. vbi de successione regularium. numero 8. C. de vñfructu. Euerard. in suis topicis loco a seruo ad monachum. numero 5. Petrus de

Perus ecclesiast. questione 8. in princip. numero 79. & 80. Tapia auch. ingressi. verb. sua. cap. 6. num. 10. C. de sacrofam. Eccles. dicens, sicut ab eodem religioso, sicut ab alio hac bona contemplatione ingressus fuit monasterio donata.

Secunda sententia sustinet, bona priori monasterio acquisita remansura apud illud quoad proprietatem: ut quod volumenfructum pertinenter ad posterius, dum monachus ille in eo vixerit, ne religiosus ille posteriori monasterio onerosus sit. Deducitur ex e. delaps. 16. quæst. 6. & c. i. quæ quis rapierit. 27. quæst. 1. 8c. auctor de famili. Episcop. 8. penult. Ex quibus textibus constat volumenfructum bonorum posteriori monasterio ratione almentorum elargiendum esse. Atque ita docent Speculator. limitans, si posteriori monasterium sit inops, in de farru monach. 8. ultim. num. 1. o. quæst. 6. Holtiensis in summa. tit. de cleric. coning. paulo ante fin. vers. si cum licencia, vel iniuria. Barthol. Socinus conf. 1. 2. num. 18. vol. 4. Anton. conf. 76. monialis quedam. Mandol. in præcis signatur. grat. 8. translationes. col. penultim. ver. sed quaro, monachus. Calderini. conf. 23. num. 6. enic. paulo post princip. de regulari. Ananias e. quod a te, ad fin. de cleric. coning. Rebuss. de nominatione. rubrie. de regia ad prelaturem nominat. faciendo. verb. concessio. vers. quid si monachus. D. Antoninus 3. pars. tit. 16. cap. 24. §. 3. Menoch. limitans, quando posteriori monasterium est inops, confil. 13. numero 22. vol. 2. Manuel gg. regular. tom. 3. quæst. 1. artic. 27. & 2. tom. summa. c. 31. numero 9. & 10. qui in hoc posteriori loco limitar, ut non totus volumenfructus transferatur, sed sola illius pars, quæ ad religiosi alimenta sufficiens est.

Vtima sententia (cui tanquam longè probabile est accedo) ait, vniuersa bona priori monasterio acquisita ratione religiosi remansura omnino apud illud, sicut ad aliud monasterium diuersi ordinis, sive ad Episcopatum translat. Probatur primò ex auctor. de monach. §. si vero relinquens monasterium, in quo conseruationem habebit, ad aliud transire, etiam si quidem eius substantia maneat, & vendicetur a priori monasterio, ubi abrenunciatio habeat. Secundò, quia nullo iure probatur ea bona in prius monasterio sub conditione perseverantie in illud translata fuisse: quamvis enim in consequentiam personæ proficentis, & accessoriæ cum illa transferint; ut translatio est absoluta, ac proflus à futuro translatio personæ eventu independens: quippe amb. ingressi. C. de sacrofam. Ecclesias, absolute dicitur, per professionem omnia bona proficentis dedicari monasterio. Quare iure illo ad perfectè, & absolute acquisita prius monasterium priuari non debet ob translatum religiosi si aliud. Tertiò, quia cum posteriori monasterio loco prioris fibrogetur, illique deseruire, ac in posterum acquirere religiosus ille debet tanquam omnino à priori exemplus, posterioris est illum alere, nec onerosus monasterio dicitur, altrictus ipsi inferire, & acquirere. Et confirmatur, quippe pater vniuerso alendi fili dat in adoptionem onere liberatur, illo in adoptantem translato. I. onera ff. de adoptione. Ergo similiter religiosus hic liber effectus à prioris religiosi iugo per professionem in posteriori, est ab hoc posteriori aliendus, nullis alimentorum expensis à priori petitis. Et ideo hanc sententiam dicunt forsan esse veram Lupus allegat. 61. quidam Francisc. eam tenent Ioan. Andr. cap. final. numero 3. de regulari, & ibi Cardin. numero 2. questione 4. Aretinus l. si quis mibi. 25. §. seruus. numero 2. ff. de acquirend. hered. Abbas d. c. final. numero 3. Ananias numero 8. Henric. numero 4. & c. cum solim. el. 2. numero 7. de præl. Imola Clement. final. numero 8. questione 7. de electione. Anch. conf. 352. fin. Paulus l. inter antiquam. numero 2. C. de vñfructu. Euerard. in suis topicis loco a seruo ad monachum. numero 5. Petrus de

Perus ital. de mutat. status eccl. cap. 1. numero 3. Nicolaus de Vbaldis de success. ab inuest. 2. p. vbi de successione regularium numero ultim. Redoan. de fsl. eccl. questione 8. in princip. numero 79. & 80. Bellamet. e. quæst. 11. numero 11. de officiis. ordin. Baldus inuest. de doce. parte 1. numero 10. Syntetic. verb. religio. 4. just. 10. Tabiena verb. religio. sua. 27. num. 28. Cesar. c. 1. 2. num. 20. & que in fin. de testament. Nauar. comens. 4. num. 24. vers. 11. de regularib. & lib. 3. confil. in 2. edit. de regular. conf. 55. numero 9. Riminald. junior confil. 5. 25. vol. 3. Alnard. de conciliatura mente testif. lib. 2. c. 3. in princip. numero 7. Tapia amb. ingressi. verb. sua. 6. num. 7. C. de sacrofam. Eccles. Anatol. Germonitis de sacr. immun. lib. 3. c. 4. n. 37. Spino specul. testam. glossa 2. princip. n. 23. & 24. & in vñfructu gloria 6. num. 3. Sordus de almenis 2. q. 27. num. 8. Emmanuel S. in summa. verb. religio. numero 35. Molina tom. 1. de iustit. dispet. 140. col. 13. vers. quando religiosus. Azor tom. 1. infit. saural. lib. 12. c. 15. q. 3. & cap. 16. g. 8. Manuel gg. regular. tom. 3. quæst. 5. art. 5. & tom. 3. quæst. 79. art. 2.

Quæ sententia procedit etiam de acquisitis in seculo, vel in posteriori monasterio si que ad professionem equi p. que ad illam non est perfectè translatus ad posteriorius monasterium, & ideo acquirit priori, cuius est versus religiosus, donec in posteriori proficieat. Idque probari potest ex l. statu liberum. 9. ff. de statu liber. vbi decernitur, statu liberum, id est, ut dicunt l. 1. ff. cod. tit. cui in diem, aut sub conditione velida est libertas, esse seruum ante illius dicti, & conditionis aduentum. Cum ergo hic sola professione in posteriori, redditur liber a priori, ante professionis emulsionem reputabit ac religiosus prioris monasterii, & subinde illi acquirere. Quod aperit indicant omnes DD. numero 20. præcedentibus, dum aut religiosum hunc antea posterioris ordinis ingressum acquirere priori, nam ingressus dicitur quando proficeret. Item, quia Ioan. Andr. Cardin. Henric. num. præced. allegati cum redundant rationem, cur ante posterioris ingressum acquirat priori, nempe quia ante ingressum nondum est plene translatus. Quod verum est ante professionem posteriori; & in propriis terminis docent Ananias, Nauar. eo. n. 24. ver. 1. & Mol. num. præced. allegati, Manuel gg. regularium tom. 2. quæst. 79. art. 2. quamvis minus bene Card. Clement. 1. 5. quia vero. num. 1. q. 2. art. 12. dicat esse secundi monasterij, in quod cum legitima licentia intravit.

Procedit etiam in bonis à religioso expressè donatis monasterio tempore ingressus in illud, quia eti. ea donatione tacitam in se imbutam conditionem habet, si professio sequatur, cuius intentu consensit facta est professione valida subiecta remanet omnino irrevoocabili, eo quod implita sit conditio; nec vlo iure prohibetur habere tacitam perseverantie in ea professione conditionem. Atque hanc partem contra autores allegatos numero 6. sustinet Aretin. l. si quis mibi. 15. §. seruus. numero 2. ff. de acquis. hered. Nauar. com. 4. numero 2. 4. vers. 11. de regular. Aluad. & Azor vñfructu loco allegati num. 8. Manuel gg. regular. tom. 2. quæst. 79. art. 2.

Quare idem sentio ob eandem rationem, si à quadam tertio ea bona monasterio donata essent contemplatione eius ingressus.

Non tamen approbo quod Nauar. & Manuel ibidem addunt, dicentes posse secundam sententiam numero 7. allegatas sustineri, nempe, ut vñfructus eorum honorum perrineret ad posteriorius monasterium toto tempore vita religiosi, quando religiosus non voluntarius, sed coactus ob necessitatem, vel utilitatem publicam, aut valde magnam privaram autoritatem legitima in posteriorius monasterium translat. Sed hoc non approbo, quia adhuc militat ratio vñfructus cum sua confirmatione numero 8. tradita, qua probamus vñfructum hunc posteriori monasterio negotandum. Petrus

terca, qui sibi imputare debet posteriorius monasterium voluntarie illum recipiens; nec necessitas haec, aut utilitas iure in illa bona perfectè acquitio priuare illud debet.

Sed retenta adhuc sententia hac, specialis dubitandi ratio vget in dote à monialibus data monasterio tempore ingressus, an ea post professionem legitimè transmite ad aliud monasterium, si huic redditu illa dota. Quidam affirmant, suadentque id per l. si is qui. 57. ff. de here dot. vbi sic habetur; ibi dota est, ubi omnia matrimoniū sunt. Item, quia illa dota accessoriæ ad personam, & sub tacita conditione, dum illa monialis in eo monasterio perseverauerit, & sit restituenda, dum ea professio dissoluta per legitimū ad aliā religionem transitum. Sicut dōs propter matrimoniū carnale viro tradita, cum haberat tacita conditionem, vt eo matrimonio legitimè soluto sit redditus. Et ideo hanc partem dicit esse claram Barthol. Socinus conf. 222. numero 3. vers. sed in eju. noſtr. vol. 2. explicans etiam quoad proprietatem; eandem absoluēt statu Baldu. novell. de doce. parte 1. numero 10. explicans, siue monasterium sit ciudem, siue diversi ordinis. Tapia absolute loquens authen. ingressi. verb. sua. cap. 6. numero 10. & idem tenet quoad dotes necessitatis ad alimenta quantitatē. Manuel 2. 1900 summe. cap. 31. numero 9. Verum iure optimo Nauar. com. 4. numero 24. vers. 11. de regularib. & Manuel gg. regular. tom. 2. questione 79. art. 2. dicunt monialem translatac ex legitima licentia ad instantiam suam in aliud monasterium, non delatarum secum dote, quia solam tacitam conditionem habet, si professio sequatur, qui sequitur, remanet perpetuū eius monasterij. Et constat non esse simile ut dote daria pro matrimonio carnali; quippe dissoluto matrimonio per mortem viri, vel mulieris, hac est necessario restituta, eo quod solo matrimonio tempore pertinet ad virum; at dissoluta professione per mortem monialis, non restitutus dōs parentibus eius, cum eius dominium perpetuū in id monasterium translat: si tamen posteriorius monasterium cogereat illam admittere, tunc cetero a priori esse dōtem redditum, cum non soleant moniales abhinc dote admitti, nec impetranda sit voluntaria admissio huius posteriori monasterij.

Hinc deducitur, religiosum hunc ad aliā religiosum transeuntem mil posse secum deferre ex acquisitis priori monasterio, præter isolas vestes, & has quidem ex tacita licentia: quippe concedens facultatem ad translatum, censetur concedere ad omnia, sine quibus translatus fieri nequit. l. pentium. ff. de vñfructu. At nudus nequit commode transire. Quare nec scripta à se elaborata portare secum potest, nisi efflent in qua prima religione, vel nisi crederet non forte ingratis superiorti delegationem: reliqua vero munimē, nisi reliqui originalibus, vel eorum copiis, quibus efficeretur delegationem non esse monasterio noscam. Sic tradunt Nauar. lib. 3. confil. in 2. edit. iii. de regular. conf. 55. num. 9. & 10. Manuel gg. regular. tom. 2. questione 79. art. 2.

Secundò deducitur, quid dicendum sit de peculio concilio illi religioso, non ex bonis monasterij, sed à cognatis, vel extraneis, seu tempore professionem referatu: de quo sic distinguuntur. Si peculium illud sit absolutè conculum, manebit omnino apud prius monasterium, quia est omnino in dominio monasterij, loco vii per superiorem renocabili concessio illi religioso: quare eo translato, remanebit apud prius, tanquam perfectè illi acquitatum. Si autem conculum sit ex lege, ne monasterium possit in id le intrrompere, ita vt intransit illud perdat, casu quo grauamen hoc potest apponi, de qua re diximus in hoc libro lupra, manebant omnino in eo monasterio fructus ex eo petulio

vsque ad transiit percepti: quia eos tanquam sibi acquisitos potest monasterium non obstante ea conditio- ne vendicare, ut diximus supra. At in posterum acquirendi transiit cum eo monacho, quia in eos ius non haber monasterium.

15 Tertio dederetur, si quis institutus omni conditio- ne, ut sine liberis decedens restituit tertio, & profi- teatur postea in monasterio, quo casu excluditur sub- stitutus, ut diximus excludendum, ea bona remanen- tia perpetua in eo monasterio, etiam illi profes- sus postea legitimè exeat, & moratus extra monas- terium: quia à tempore professionis validè fuit ius ac- quisitum monasterio. Sic *Bald. cap. in presencia. numero 15. de probat. Iason. l. cion fundus. \$ seruum. in fine. ff. seruum petatur.* Atque idem dicendum est ob eadem ratione de bonis ad prius monasterium pertinenti- bus, dum religiosi hic vivit, ut quod de illis testa- tur sit, aliusque heredem, aut legatarium institu- rit, vel quia institutus est ante ingressum cum con- ditione, ut absque liberis decedens restituit tertio, est- que casus in quo non excluditur ea professione sub- stitutus, vel grauatus est post mortem restituere ali- cui, manu apud prius illud monasterium, quia non dicitur id monasterium tantum vñfructarium, sed verus horum bonorum dominus, dum religiosus ille superest, ut suprā probauimus. Vtrum vero tran- seat ad posterius monasterium vñfructus, qua ratio- ne huius monachi gaudebat prius monasterium, an potius extinguitur, sive posterius sit capax, sive in- capax succedendi; & quid de iure patronatus; & quid de bonis maioratus, dixi supra.

16 Ad argumenta prima sententia proposita numero 4, responderem. Ad primum dico cum *Couart. cap. 1. numero 20. de testament.* spem succedendi non esse ve- re acquisitam ante parentum mortem, ita ut illi her- editas inter bona iam quæstia computetur. Quod satis clare indicat *Glossa codex cap. vnic. verb. restitutus*, di- cens eam succedendi spem priori monasterio quæsti- tam, deficere ex eo quod persona monachii ab illo re- cedat ante veram acquisitionem. Ad secundum, & tertium constat ex prima & tertia ratione adducens nu- mero 8, pro nostra sententia. Ad argumentum secun- dae sententiae adductum numero 7, respondeo, eos textus non loqui de religioso, qui transferunt ad aliam religionem, ut sit verus illius religiosus, sed vt in criminis ponam ibi dicatur gratia agende poni- tentia; de quo casu dicemus infra.

17 Secunda difficultas. Quando transitus est licitus de monasterio capaci ad capax, & in priori delata est hereditas morte testatoris; at ante eius aditionem tran- siit religiosus, & professus est in alia religione, utri ex his religiosis hereditas acquiratur. Punctus huius difficultatis cōtendit, an quod haereditatis acquisitionem spectandum sit tempus, quo deferunt, an potius tempus, quo adiutor? Quia in re quidam existi- mant tempus aditionis spectandum esse, atque ideo haereditatem hanc spectare ad posterius monasterium. Dicuntur primo ex *I. s. alienum 49. \$ in extraneis. ff. de hered. institut. & \$ in extraneis. institut. de hered. qual. & diff. ibi; nam ius heredis ex maxime tempore inspi- ciendum est, quo acquirit hereditatem.* Secundò ex *I. s. si doce sint heredes. vel. \$ seruum. ff. de bonorum possess. secund. tabul.* vbi deciditur, si seruos Sempronij institutus heres, non ius à domino adire, alienatus in fe- pitium, iubearit ab hoc adire, huic posteriori acqui- rendam hereditatem. Atque idem deciditur *I. s. seruum eius. qui. 81. ff. de acquirend. hered.* Tertiò, quia ius adeundi monasterio competens est ratione personæ. *auct. ingressi. C. de sarcos. Eccl.* Ergo transferre perso- na debet hoc ius transferri. Nec obstat si dicas posse monasterium nolente monacho, aut eo mortuo adi- re; quippe id verum est monacho existere in eo mo-

nasterio, vel mortuo in eo, fecus, si ad aliud transi- latus sit: arque sibi imputare debet Abbas, quod tem- pore habili non adierit. Nec etiam proderit priori mo- nasterio privilegium restitutioñ pretendere, quod tempore habili non adierit hereditatem, quia cum certet aduersus aliud monasterium æquale privilegio gaudens, in eo causa privilegia confunduntur, ut opti- me ait Bartholom. *Socinus l. 1. \$ per seruum. ff. de acquirend. possess.* Tandem, quia tempus adire hereditatis inspiciatur quando eius acquisitionem. *I. s. alienum. ff. de leg. 1. Anafit. \$ seruum. ff. de acquirend. hered. & \$ quod alicuius quoque seruum insitum de hered. institut.* Et ideo hanc partem sustinet *Bart. l. 2. \$ seruum. in fin. iunctio pri- cap. ff. de bonorum possess. secund. tabul.* *Federic. consil. 20. fin. Baldus. l. s. quis mibi. \$ seruum. in fin. de acquirend. hered. & ibi Angel. num. 1. Ioan. de Lignano*, quem re- ferens sequitur *Imola Clement. dudum. in fin. despitulit. Redoan. de spol. eccl. quest. 8. in princip. n. 80. Gal. in deo. Camera Imperial. lib. 1. decif. 26. num. 260. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intest. vbi de successione regulati- um. 2. p. n. 20.* Atque eiudem sententiae sunt, quos re- feremus infra, dicentes fratrem Minorum institutum ha- redem, & sic speciem tempore delata hereditatis, succedere posse si tempore aditionis sit effectus capax: eidem enim principio innituntur, quod capacities tem- poris adire hereditatis inspicienda sit. Et hec quidem sententia amplectenda est, si sequamus opinionem com- munem iurius *Cæsarei Doctorum*, dicentem non esse in- tegrum monasterio adire hereditatis absque mona- chii facto, quam retulimus supra, ut optimè adiuvantur *Alexan. l. s. quis mibi. 25. \$ seruum. n. 3. ff. de acquir. hered. & ibi Aretinus n. 2. Imola ibi. \$ seruum. ff. n. 2. Paris. t. in presencia. num. 184. de probat. & Berouis consil. 6. n. 9. & 10. vol. 1. Ludou. Romanus l. s. seruum eius. quinam. 8. ff. de acquir. hered.*

Cæterum sustinendo nostram sententiam, quam am- plexi sumus supra, dicendum est, eam hereditatem per- tinere ad prius monasterium, in quo est religiosi dela- ta. Atque ideo priori monasterio integrum erit adire, excludo penitus posteriore, ut optimè adiuvantur *Barto- lius, Aretinus, Imola, Romanus, Alexan. & Paris. n. preceden. allegati. Ratio autem est, quia ex ipso, quod monacho hereditas delata est, non est ipsi acquita, nec ius adeundi in ipsum transit, sed vitrumque acqui- tuius est monasterio, absque vlo illius monachii facto. Ergo ob sequentem translationem in aliud monas- terium, non debet prius iure sibi perfectè acquisito ipso- liari.* Erideo hanc partem sustinere Abbas *c. in presencia. num. 77. de probat. Berouis ibi. num. 560. & esp. Ray- nutus. num. 58. de testam.* Curtius junior *conf. 48. fin. Couart. c. 1. n. 21. de testam.* Molina lib. 1. de primog. c. 13. n. 36. & 17. Leonard lib. 2. de inst. c. 41. dub. 11. num. 88. Acque eiudem sententia sum DD, quos referemus numero 22. dicentes, fratre Franciscano instituto herede, & sic tempore incapaci delata ipsi hereditate, can trans- ferri ad heredes ab intestato, quamvis antequam illi adieant, si religiosus ille factus capax, quia eidem funda- mento innituntur, nempe, quia ius adeundi ac- quisitum per incapaci institutionem heredibus ab in- testato, non potest illis auferri per superuenientem il- lius religiosi capacitem.

Ad argumenta contraria sententie proposita num. 17. respondeo. Ad primum dico, illos duos textus solūmodo probare, ad perfectam hereditatis acqui- sitionem postulatum inspici tempus aditionis, qui perfec- tè acquiritur, & adiens constitutur verus heres: non tam probare ius adeundi alteri acquisitionem tempore delata hereditatis, ipsi auferendum ob superuenientem instituti mutationem, vel capacitem. Ad secundum die, diuersum est in seruo, quia cum ipso iniurio ne- queat dominus adire hereditatem, nullum adeundi ius acquisitum dominus ex hereditate seruo delata tempore

quo erat suus: quare eo alienato, id ius in sequentem dominum transibit, vt ex seruo voluntate aeat. At mo- nasterium, ut ipso quod adire potest inuitu monacho hereditatem illi delata, perfectum adeudit ius ex tem- pore illius delationis comparauit. Ad tertium die, quam- uis ratio acquirendi iuris hereditatis adeundæ competet monasterio ratione personæ in eo professæ, cui delata est, ut competere vndeque independenter ab ipsius voluntate, & ex mutatione personæ: ut ipso quod non ipsi personæ, sed monasterio immediatè acquiritur, quamvis ratione personæ illius.

20 Tertia difficultas est, quando prius monasterium erat bonorum incapax; posterius autem capax, vel è contraria, ut si frater Minor licite transfaret ad religionem Carthusianam succedendi capacem, aut frater Dominicanus è sua religione capaci succedendi, transfaret licite ad religionem Minorum incapacem: & in utroque eventu in- strutio est pura, id est, non sub conditione. Et quidem quando bona acquista perfectè erant priori monasterio capaci, vel, si erat incapax, heredibus ab intestato, co- quod ante translationem iam adierant hereditatem, non est dubium illa permanuera apud prius monasterium capax; vel, si erat incapax, apud heredes ab intestato: quod iure sibi perfectè acquisito ob subsequenter incapacitatis, aut capacitatis eventum priuandi minimè sicut.

21 Difficultas autem est, quando nondum adierant ha- reditatem, sed solùm tempore professionis in posteriori erat iam delata. Huius difficultatis solutio pendet ex di- fferentia in praedictis difficultate: nam DD, qui affer- merunt tempus adire hereditatis inspiciendum esse, & ad eum pertinere hereditatem, qui tunc capax est, quamvis alius esset ante delata, quos retulimus num. 17. dicunt, quan- do monasterium tempore delata hereditatis erat incapa- x, & antequam heredes ab intestato adestant, transitus fit ad monasterium capax, succedere monasterium capax in eam hereditatem. Dicunturque rationibus ibi allatis; & in propriis terminis docent hanc sententiam Federic. consil. 26. num. 2. & 3. & Jacob. de Pistor. in quo- dam responso, quod refertur ad verbum cod. conf. 26. n. 3. Baldus amb. ingressi. in fine. C. de sarcos. Eccl. & finali. \$ hoc etiam cognitum. n. 9. C. de Episcop. & cler. & ibi Fulgo- sius num. 5. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intest. vbi de suc- ceSSIONE regularium. p. 1. num. 4. Redoan. de spol. eccl. quest. 8. in princip. num. 22. Paulus l. galus. \$ & quid si ramum. num. 20. ff. de liber. & postloum. Romanus l. s. seruum eius. qui. num. 7. ff. de acquirend. hered. Menchaca alias refe- rens in questionib. c. s. frequen. lib. 1. c. 1. n. 25. Tapia d. auth. ingressi. verb. sua. cap. 6. num. 11. 13. 29. & 30. & hinc senten- tia facit Angelus eti aliquantulum dubitanus l. hi. verbis. 48. \$ interdum. fine. ff. de hered. inst. vbi ait fratre Minore instituto, & post facta capacitate, videtur instituti- nem ex beniginitate confirmandam: atque idem dicit Romanus, si postea factus sit frater ille Minor Episcopus.

22 Cæterum dicendum est, inspiciendum esse tempus delata hereditatis. Quare si tunc monasterium erat in- capax, succedenti heredes ab intestato, & si tunc erat capax, illud succedit, non obstante transiit ante aditionem hereditatis facto ad monasterium capax, aut incapa- x. Probarunt rationibus adducens num. 18. nec obstante contrarie, quia illi satisfecerunt num. 19. Item probatur, quia eti monachus incapax succedendi in feuditum, fiat ex dispositione Pontificia capax, succederet utique, vt tradunt Bald. consil. 27. num. 7. lib. 2. Curtius junior de feud. 2. p. 1. p. principali. quest. 10. ver. 6. limitatur. numero 28. Afflict. de feud. tit. ff. de feud. defunct. content. in cap. qui cler. eu. num. 1. o. fin. si tamen maioratus institueretur in fratre Minor, & sic incapaci, non fari est cum factum esse capacem tempore mortis institutum, quo succeden- dum est: sed oportet, ut adit nouis instituentis consensu, item, quia tunc institutio non est condi- tionalis.

tionalis habens conditionem, si hic superuuiat ultimo possessori, sed est pura, & ideo capacitas exiguitate tempore institutionis, quia cum à principio fuerit institutio nulla, nequicur consumari ex capacitate superuenienti abque nouo institutionis contentu; quod ex multis probat Meres de maiorat. in priori edit. p. c. 2. n. 23.

24 Ex quo deducitur, quid in ea questione dicendum sit, si ex Pontificis dispensatione concedatur clericus, aut religiosus militi; D. Ioannis, aut cuiuscumque alii religiosi, ut vxorem ducat, an sit capax succedendi in maioratum habentem claustrum excludentem clericos, & religiosos, eo quod problem habere nequeant, quae in maioratum succedat? Videtur enim pars negans suaderi, quia restituunt Principis ex mera gratia concessa quantumcumque plenissima, est tempore abesse tertij praediicio intelligenda. l. 2. in fin. C. de finem. p. 2. & restit. Bart. communiter receptus in gallo. s. & quid si tantum n. 12. ff. de liber. & posth. Ergo hec indulgentia non debet operari in praediicio aliorum ad maioratum vocatorum, qui ex puncto incapacitatis huius ius succedendi in illum, hoc excluso, acquisire. Ceterum distinguendum sic est: si dispensatio hec concedatur post ultimi maioratus successoris mortem, ac iam alteri delata sucessionem, excluso ob incapacitatem hoc religiosi, vel clerici, nil prodest dispensatio quadam hanc sucessionem, quia iam est dominium sequenti successoris acquisitum, quod dispensatio non auferit. Si autem ante hanc morte contingat, succedit utique, nec potest ob id dici dispensationem hanc aliquid in tertij praediicio operari, qui hoc excluso succedere debet: quia cum capacitas sucessionis in maioratus spectanda sit tempore mortis ultimi possessoris, ius sequenti vocato acquisitum, excluso inhabili, intelligitur, si incapacitas durauerit usque ad mortem ultimi possessoris, quod tēpore sucessionis in maioratum deferenda est. Secundū, quia cum hic factus incapax fuerit natus, habili, & subinde ex eo tempore ius ad maioratum haberet, non possint successores conqueri, quasi dominum ex dispositione fenserint, cum non nouum ius concedatur, sed prius, quod fulspursum erat, confiderent. Atque ita in similibus terminis ob has rationes distinguit Molina lib. 3. de primogen. c. 2. à num. 14. usque ad 19. tractans, an incapax ratione heresis, aut crimini lete maiestatis, aut alia ex causa, restituunt beneficio Principis ad statu capacem, possit succedere in maioratum. Facit etiam quod citato Greg. Lopez l. 2. verb. secundo homine. ver. ed pone. n. 15. p. 2. & Ifern. & alii, tradit Meres de maiorat. p. 4. 23. n. 27. vbi dicit restituunt à Principe, antequam sit criminis condemnatio, ob quod amittit maioratum, & sic ante ius sequenti vocato acquisitum, non illum amittere, sicut si condemnatio criminis precesserit, atque adeo iam sequens vocatus maioratum acquiriet.

25 Similiter carer dubio, si non esset hereditis institutio, sed legarum pura factum: tunc enim ad eius successionem sola capacitas tempore mortis testatoris exiguit. l. 5. mil. & tibi. & regula. ff. de legat. l. 1. seruus eius. ff. de acquir. hered. l. reg. l. fin. n. 9. p. 6. vt bene docent Glosf. l. 1. ff. alienum. n. 9. s. in extraneis. verb. hereditatem. ff. de hered. inst. Faber. s. in extraneis. n. 5. inst. de hered. qual. & differ. & Crastus de successione. l. 2. & intell. s. in extraneis. q. 2. n. 4. Meres de maiorat. in priori edit. p. 1. q. 2. n. 11.

26 Hinc deducitur primò per professionem in monasterio incapaci, non omnino, & recuperabilitate extingui ius succedendi, sed confopari, & suspendi. Quare si professus in eo, ad ordinem capacem, vel Episcopatum legitime transferatur, recuperabitur succedendi ius priori professione confopitum, & quasi suspensum: quia succedendi incapacitas tandem durat, durandū ille professus manet ex professione obligatoe altricius: & quamvis factus Episcopus non omnino à promissa puperratis voto eximatur, ut diximus; at non tam ardeo ligatur, sc̄ quandiu regulati obsequantur manet sub-

ditus. Atque est simile, quod decidit l. 1. vers. filio, qui moris ff. ad Tertium. vbi ius succedendi non omnino feruite posse amittuntur, sed suspenditur eo statu durante, & inde concessa beneficio Principis restitutio recuperatur. Et ita docent Bart. tractat. Minoritarum. lib. 4. dist. 1. c. 3. dicens sic decidisse Franciscum de Alfonso Doctorem antiquum. Portius latissime probans cons. 23. a. 28. usque in fin. Rosella verb. religio. 4. n. 19. Angelus verb. religio. n. 14. fin. Sylvestr. verb. religio. 4. q. 10. Tabiena verb. religio. q. 28. n. 19. Bertrand. & Mayne, quos referit, & sequitur Cald. de nominat. empri. q. 12. num. 62. Natura cons. 180. n. 5. vol. 1. Tapia sub. intr. ff. verb. sua. 6. n. 29. C. de sacra. Eccles. Duuenas reg. 38. n. 9. ampliat. Manuel qg. regulat. 2. q. 58. art. 7. & tom. 3. q. 69. art. 4. ad fin. & tom. 2. regulat. c. 70. n. 6. Leonardus lib. 2. de inst. cap. 4. dub. 1. n. 88. Molinat. tom. 1. de inst. disf. 140. col. 1. vers. quando religio. fin. Minor. Azor tom. 1. lib. 12. c. 15. q. 3. Idemque tradunt D. allegati num. 22. in ultima ratione, quatenus docent, ius succedendi in feudum amissum per professionem in ordine incapaci, recuperari, si ante ius alteri per possessoris mortem acquisitum, is profetus redeat in statu capacem, Id etiam fatentur DD. n. 2 r. citari, qui etiam iam hereditate alteri delata id ius recuperari affirman. Idemque docent autores allegandi infra, dum tradunt etiam institutionem tempore inhabili succedere, si sit suis heres: & ampliant hoc Bart. Sylvestr. Tabiena, Manuel tripli loco allegato, Tapia eodem c. 6. n. 34. vt sit verum, etiam frater hic Minor ab Episcopo, auratio Prælatoris legitimè translatus est ad aliam dignitatem. Secunda tamen ait Bart. Rosella. Angel. Sylvestr. Tabiena, Tapia eodem c. 6. n. 35. si religiosus hic ob sua demerita religione ciceretur, cum licentia transiungi ad monasterium capax; cum enim absolutio easit in delictorum pœnam, equum non est, vt inde id recuperari iuris succedendi premium reportet. Atque de fratre Minor expulso ex delicta, eum non recuperare ius succedendi, tradit. Par. c. in præsentia. n. 185. de probat. Verum Manuel tripli loco allegato hanc limitationem iure optimo intelligit esse veram, quandiu religiosus ille manet in seculo, aut eum non est: nam cum professione sequita in posteriore monasterio capaciteretur omnino vinculo prioris professionis, erit penitus, ac si nunquam in religione incapaci profetus esset, ac proinde recuperabile pristinum succedendi ius. Atque idem ergo intelligo, si post legitimam illam cessionem promoueretur legitime ad Episcopatum, aut aliam dignitatem, quia Ecclesia, cui tunc acquirit, non debet eo iure priuari ob præterita illa demerita, & quia iam est omnino nouus status, cui illa succedendi capacitas non repugnat.

Secundū deducitur, quid in ea questione dicendum sit, si frater Minor tempore, quo erat secularis, institutus heres, sibique per testatoris mortem hereditates defatur tempore illo habili; at antequam illam adest, profitatur tempore in Minorum ordine, & sic sit succedendi incapax, si hereditate illa nondum adita per heredes ab intestato, translati hinc frater Minor legitimè ad statu succedendi capacem, vt ad Episcopatum, vel ad religionem succedendi capacem, possit hereditatem illam tempore habili sibi delatam adire, exclusis hereditibus ab intestato: Faber. s. in extraneis. n. final. inst. de hered. qual. & differ. censet hunc fratrem non succedere in eam hereditatem, sed pertinere ad heredes ab intestato. Dicunturque, quia eo ipso, quod post eius delationem, eique nondum adita profetus est in monasterio succedendi incapaci, vius est illi renunciare, insuebat adeundi acquisierunt perfectè heredes ab intestato, quo ob superuenientem illius religiosus capacitatem priuari non debet. At verius existimo, eam hereditatis additionem pertinet ad huiusmodi religiosum, aut eius nomine ad religionem capacem, in quam legitimè translatus est, exclusis penitus hereditibus ab intestato. Dicor, quia tria tempora inspicienda sunt ad hereditis quantumvis extranei successio-

successorem, nempe, vt ille sit capax tempore confessi testamenti, & mortis testatoris, quo defertur hereditas, & eius aditionis: vt deciditur l. 1. ff. alienum. 8. in extraneis. inst. de hered. qual. & differ. & l. reg. 21. col. 3. p. 6. & tradunt omnes scribentes in iis locis. At hic hoc triclini tempore reperitur habili: ergo succederet. Nec obstat ea tacita renuntiatio, quia non est absoluta, sed tacite imbibitam habet conditionem, nisi re integræ, hoc est, ante aliorum hereditum aditionem sit capax; & ideo sub hac tacita conditione est ius adeundi acquisitum hereditum ab intestato. Et ideo hanc partem amplectuntur Gregor. Lopez ca. 12. n. 12. herencia. Aluarad. de conciliis. memori. test. lib. 2. c. 3. in princip. n. 10. Spino. Speculo testamenti. gloss. 12. principal. n. 58. Manuel qg. regular. tom. 2. quisi. 79. art. 1. & idem dicunt iure optimo Aluarad. Spino, & Manuel, si pater in ea institutione prefecit filium fratrem Minorem in tercia, & quinta bonorum parte, valebit enim eo exstante capacitate tempore paternæ mortis.

28 Tertiū deducitur, quid contraria dicendum sit, si frater Minor heres institutus, & proinde tempore inhabili, at tempore mortis testatoris, quo defertur hereditas, est factus capax, eo quod sit iam creatus Episcopus, aut profetus in monasterio capacem, succedit in illam hereditatem: Quidam existimant eum non succedere, quoniam sit hereditas paterna. Dicuntur, quod exigunt ad successionem non sola capacitas tempore mortis testatoris, sed etiam tempore confessionis testamenti; ut expressè habetur l. 1. ff. alienum. 49. s. in extraneis. ff. de hereditibus inst. At hic erat incapax tempore confessionis testamenti: ergo non succedit. Quod si dicas esse hunc heredem suum respectu paternæ hereditatis, & in hereditibus suis satis esse capacitem tempore mortis paternæ, eo quod si sit ius latini heredes patre mortuo, l. 1. ff. de suis. & legis. hered. id non obstat, tum quia eti sibi post mortis paternæ tempus spectetur ad incependum an quis sit suis heres: at quod capacitate attenditur etiam tempus confetti testamenti, vt docet Gloss. co. s. in extraneis. verb. hereditatem, quam dicit Gregor. Lopez num. seq. allegans esse communiter ibi receptam: tum etiam, quia cum filius per professionem eximatur a patria potestate, nequit deinceps dici suis, eo vel maxime, quod cum profetus in ordine incapaci equiparet morti naturali, nequit amplius in illo profelus dici suis heres. Tandem, qui in instituto ab initio inutilis nequit trahit tempus conualeceret, vt habeat reg. penit. ff. de reg. iuris. Et ideo hanc partem sustinent Baldus ca. 1. ff. alienum. 8. in extraneis. ad fin. & ibi Imola mero. 10.

29 At in hoc regno dicendum est, filium suum heredem succedere in eam paternam hereditatem, in qua institutus est, & sic institutionem à principio inutilem, & irrationem incapacitatis instituti contingens tempore testamenti, reddi tractu temporis validam, mutationem status instituti, qui tempore paternæ mortis iam factus est capax. Ratio est, quia lex regia 22. tit. 3. p. 6. decernit in hereditibus suis factis esse capacitem instituti tempore mortis paternæ, qui illis heredes defertur, vt institutio valeat. Nec obstant in contrarium adducta n. precedenti. Non primù, quia illa regula, vt capacitas sit necessaria etiam tempore testamenti, procedit in hereditibus suis non suis: & doctrina Gloiæ communiter recepta in contrarium adducta, corrigitur per d. legem regiam. Nec alius pars illius rationis obstat: nam cum eximi filium a patris potestate ratione professionis, sit quidam favor, in iis locis operatur, in quibus virile est filio existi, secus vbi id estet noxiū; vt in hoc casu (vt probatum est lib. 4. l. fin. tral.) Et ideo optimè Guillelmus Benedictus c. Regnus. verb. mortuo itaque testatore. l. 2. num. 1. c. & verb. absque liberis, vbi de vulgaris, an. 87. usque ad 90. de testam. cum Bart. Baldo, & aliis quoque allegant. istud Episcopum, & monachum hereditatem paternam non agitant transmittere instar hereditis sui, etiā à pa-

terna potestate sint liberi; quia quod eorum commodum non censentur liberi, sed in foliis odiosis. Nec obstat etiam fratrem Minorem reputari mortuum, quia cum suis tempore mortis paterna spectetur. l. 1. fin. inst. de hered. quili. & differ. fatis est hunc tempore eius mortis reperi capacem, & ad pristinum statum restitutum, vt suus heres dici valeat. Tandem non obstat regula iuri in contrarium adducta, quia intelligenda est, nisi nouus status superuenienti sufficiat ad institutionis valorem. Et ideo hanc partem amplectuntur Gregor. Lopez ca. 12. n. 12. herencia. Aluarad. de conciliis. memori. test. lib. 2. c. 3. in princip. n. 10. Spino. Speculo testamenti. gloss. 12. principal. n. 58. Manuel qg. regular. tom. 2. quisi. 79. art. 1. & idem dicunt iure optimo Aluarad. Spino, & Manuel, si pater in ea institutione prefecit filium fratrem Minorem in tercia, & quinta bonorum parte, valebit enim eo exstante capacitate tempore paternæ mortis.

Quamus autem priorem sententiam sequentes dictoremus, si frater Minor hisse institutionem irritam, data ramen pridieta tempore mortis testatoris, potest hic filius nolle succedere virtute testamenti, sed tanquam heres necessaria inlitr succellos ab intestato. Et ideo noranter dixit Gloss. l. 1. ff. alienum. 49. s. in extraneis. verb. hereditatem. ff. de hered. inst. exili. exigunt capacitem tempore mortis testatoris, sed etiam tempore confessionis testamenti; ut expressè habetur l. 1. ff. alienum. 49. s. in extraneis. ff. de hereditibus inst. At hic erat incapax tempore confessionis testamenti: ergo non succedit. Quod si dicas esse hunc heredem suum respectu paternæ hereditatis, & in hereditibus suis satis esse capacitem tempore mortis fraternæ, quia vitroque tempore capacitas ad institutionis valorem defederatur, poterit, si non sit alius heres in eo testamento substitutus, vel alias cohères, cui portio illa accrescat, succedere ab intestato fratri illi vñā cum aliis fratribus, sicut succederet eo testamento non consecro: quia cum institutio sit prorsus irrita, erit locum successionis ab intestato, à qua ille religiosus non excluditur, cum tempore fraterem mortis, quo succedendum est, reperiatur capax; quod constat ex dictis n. precedentibus.

Si autem institutio sit ab extraneo, cui nullum ius succedendi est, preterquam ex testamento, corrurit omnino institutio ratione incapacitatis reperi tempore mortis testatoris, & ad institutionis hereditatis capacitas exigunt ad valorem eiusmodi institutionis, ut diximus numero 27. & in hoc casu vera est sententia Baldi, & Imoli, quam ibi retulimus.

Quarto deducitur, quid in ea questione dicendum sit, si frater Minor non institutus à parentibus ratione incapacitatis tempore testamenti paternum muenter, integrum illi sit postea facto Episcopo, aut ad monasterium capax translatu, rumpente testamentum paternum instar posthum postea natu: Fulgo. l. final. s. hoc etiam cognitum. n. 5. C. de Episcop. & cleric. cogitandum relinquit, & subdit videlicet patrem negantem tuendam, vt ei non sit integrum rumpente testamentum, per s. in extraneis. inst. de hered. qual. & differ. Sed si dilig. cedunt est: si capacitas illa sequatur post parentum mortem, non utrumque rumpere testamentum; secus si es parentum mortem preceps, quia in priori casu, cum iam heredes iure alii hereditibus delata esset, ipso runc succedendum inutili, capacitas superuenienti non ledet ius alii hereditibus acquisitum: in posteriori autem, cum tempore mortis quo succedendum est, sit successionis capax, erit legitimus heres; quare si prætereratur, habebit ius rumpendi testamentum.

Quinto deducitur, si quis pupillo heredi substituerit, estet ante ingressum monasterii incapaci, cum amittere ius illud succelendi pupillo per professionem postea in monasterio incapaci factam. At si rumpere mortis pupilli,

Cæterum ij DD. non explicant quid dicendum, si tempore huius substitutionis facta est testator, substitutus est et fieri professus in ordine Minorum, & sic in capax, an valeret substitutio ratione capacitatis superuenientis: nec similiter declarant, quid si incapax sit tempore, quo testator moritur, ut capax tempore mortis pupilli. Et in priori casu, nempe, quando non erat capax tempore substitutionis, videatur substitutio irritaria, quia ad valorem huiusmodi substitutionis testamentaria, exigitur capacitas tempore testamenti, & tempore, quo hereditates deferenda est; nec hic conferret, quod haeres sit filius, cum substitutio videatur evanescere, quia cum haec non sit in bona parentis successio, sed in bona pupilli, nulla potest in hac successione considerari furias. In posteriori autem casu, nempe, quando erat capax tempore substitutionis, & mortis pupilli; ut incapax tempore mortis substitutis, videatur quidem hoc sufficere, quia ea substitutio est testamentum

filii, ut confat ex 1. Papinianus. §. sed non impuberis. ff. de ins. off. se istam. Cum ergo testamentum hoc sit pupilli, & ab eius morte substitutio, & successio effectum suum fortuantur, satis erit capacitas tempore mortis pupilli, quamvis incapacitas esset tempore mortis testatorum. Tandem, quia si quis nomine alterius potestare ab illo accepta testetur, satis esset capacitas tempore testamenti, & mortis eius, cuius nomine illi testatur, & nihil referret capacitas tempore mortis huius testantur. At patet in ea substitutione se habet instar testatoris nomine alterius ex potestate sibi iure concealit ad sic testandum. ergo Verinus in contrarium virget primū, quod non sufficit pupilli mors ad effectum huius successoris; sed necessario debet premorari testator pupilli. Ergo exigitur capacitas tempore mortis testatoris, & tempore mortis pupilli. Secundū, quia testamentum hoc pupilli non est omnino diffitum, à principali substitutis testamento, sed pars est illius, vi expressè deciditur 1. qui plures liberos. 2. in fin. ff. de vulgar. quod ad eo verum est, ut eius valor pendaat re testatoris principialis valore. Ut confat ex §. liberum autem in fin. de pu-

pillar. ibi & pupillare testamentum pars, & sequela est paterni testamenti, adeo ut si patris testamentum non valeat, ne filii quidem valeant. Cum ergo, si frater illi Minoris institueretur in testamento principali, irritus esset institutio, nisi capax esset tempore mortis testatoris, irrita quoque erit talis substitutio, vixione pendens à valore principalis testamenti.

36 Carterum dicendum est, in utroque easi valere substitutionem, & ideo ad eis cuius valorem fuisse religiosum illum capacem esse tempore mortis pupilli. Et idem sentio de quibuscumque aliis substitutionibus, ut si aliquis grauatus hereditatem restituere, si absque liberis decelerit, vel post suam mortem fratri Minoris, satis enim est ad omnium substitutionum valorem capacities substituti tempore mortis gratia, vel pupilli, cui succedendum est, quia omnes humani substitutiones sunt conditionales, necesse, si pupillus intra etatem pupillare decelerit, & si substitutus superueriat grauato. At in substitutionibus conditionalibus latius est capacitas reperi cuientur conditionis, ut dicimus etiam.

referens consilio 26. numero 16. volum. 1. Ergo ad id monasterium pertinebunt hereditates, & legatum, in quo reperitur religiosus tempore implere conditionis. Atque ita docent Archidiaconus cap. vnic. in fine. 18. questi. 1. & ibi Bellamera in fin. Cardinalis Clement. final. num. 18. questi. 1. 6. de elect. & ibi Imola num. 9. questi. 7. Bonifacius num. 3. & 39. questi. 7. Romanus l. 5. feruia eius. qui num. 6. ff. de acquirend. herediti. Felinus cap. in presencia. num. 5. 6. de probat. Collect. quem refert, & lequitur Couar. cap. 1. num. 20. de testament. Natta consil. 8. 10. num. 5. volum. 1. Benedictus Egidius l. Tuia si non nupserit. 100. parte 1. num. 500. ff. de condit. & demonit. Tapia aubentia. ingressi. verb. sua. cap. 6. num. 1. & dupli seq. Azot tomo 1. institutio moralium. lib. 12. cap. 1. 5. ad fin. Manuel l. 10. summa. cap. 11. num. 10. Quare si tempore impleta conditionis efficit iam Episcopus, acquireret Ecclesie, ut bene tradunt Archidiaconus, Bellamera, Cardinalis, Imola, Bonificatus, Felinus ibidem. Nec obstat ratio in contrarium adduceta num. praecedentia, quia eti obicit testator ante profectum in posteriore monasterio, non acquisivit prius monasterium ius ad hereditatem, vel legatum, nisi dependenter a conditione implenda tempore, quo professus in illo monasterio permanecet. Hoc tamen temperandum est, nisi instituto illa, aut legatum facta essent contemplatione prioris monasterii; tunc enim illi acquireretur, quia perinde est, ac si illi relista essent. Sic Romanus cod. n. 6. Tapia cod. c. 6. n. 17.

Quod si non institutio, aut legata esset, sed contra-
etu conditionali aliquid deberetur religio, ut si pro-
misum esset illi aliquid sub conditione; tunc acquire-
retur monasterio, in quo tempore contractus, seu pro-
columna 2. versi quando religiosus. Azor tom. 1. institutionis
moralium, libro 12. cap. 1, questione 3. Manuel questiones
regularium tom. 3. questione 5. artic. 5. & in summ. tom.
cap. 3. 1. fin.

Hoc tamen intelligentum est non de integro eorum 47. bonorum vi fructu, sed de ea quantitate, quæ ad vitium, & vestitum, reliquæ illius religio alimenta necessaria sunt, quod id tantum probet ratio allata. Atque ita explicit Archidiaconus cap. delapsi. 16. questione 6. numero 1. & 3. & ibi Bellamera numero 2. Turrem. man. vnic. vers. suspensa, idem Archidiaconus cap. si allegato numero 40.

Hoc tamen intelligendum est in conditionibus casualibus, quae nimur non pendent à voluntate eius, cui imponuntur; vt, promitto tibi, si natus ex Asia venerit: focus in potestatu, quae nimur pendent à voluntate eius, cui imponuntur; vt, promitto tibi, si feceris hoc. Quippe in contraria bus initis sub iuriis modis conditionibus non inficiunt tempus contra-
elect. nunc. vero) grecorum, locum invenimus cap. quis rapuerit. numero 27. questione 1. Nauar. comment. 4. numero 24. vers. 1. de regul. Menochius de arbitris lib. 2. cemur. 5. eas. 43.6. numero 18. Manuel questionum regularum tomo 2. questione 79. art. 2. & tomo 3. questione 52. art. 27. fin. Quantitas autem hec arbitris prudentis relinquitur quanto debet esse, vt bene traducere Archidiac. eo cap. 5. quis rapuerit. num. 1. Menoch. eo cap. 43.6. n. ultim. Manuel

Secundò intelligendum est , quando religiosus is posteriori monasterio esset inutlis : fecis si illi deteruiret , ita vt obsequia præstata alimentis æquivalent , vt diximus suprà , vbi disputauimus , quid di-

4 Hinc deducitur primò, si institutus sub conditione, est capax tempore institutionis, & ante euentum conditions efficacitatem, ut quia professor est in ordinis Minorum, & tempore euentientis conditions est capax, succelurum, quia in his institutionibus conditionalibus attenditur capacitas tempore existentis conditions, ut diximus numero 40. Sic Felinus cap. in presentatione numero 50. probat. Meres de maiorat, in priori editione, parte 1. questione 2. num. 1. Atque idem dicendum est, si tuto priori tempore erit incapax; at tempore impletæ conditions capax est: vt bene docet Natta conf. 18. num. 5. vol. 1. quia, ut probauimus d. num. 40. in eiusmodi institutionibus sola capacitas tempore impletæ conditions petetur.

Ex his deducitur secundò, posse fratrem Minorem instituti heretum, non absoluere, sed in tempus, quo erit capax, quia, vt bene ait Gregor. Lopez l. 22. verb. temporali. n. 3. part. 6. tunc vacuum solum tempus capacitat̄ inspicitur, necum acquisitionis, ut exp̄r̄s̄e habeatur in temp. 62. in princip. ff. de heret. instit. ibi; in temp. capiendo hereditatis instituti heretum posse, beneno- iterum pertinet; & visus est ad hoc p. d. dum in eo religiosus commoratus fuerit. At factio me neuritis sententia fundamentum reperire, & ideo censeo dicendum, ea bona pertinere ad prius monasterium deductis solis alimentis eius religiosi, casu quo alimenta sunt danda hinc posteriori, iuxta dicta Ratio et, quia hic est professus prioris, & solū in posteriori est reclusus: at sola recessio non dari ius ad

bona, sed professo per quam religiosus se & omnia sua religioni dedicat, iuxta d. aubent. ingressi. Quare ea authenticum intelligenda erit, quando prius monasterium huic posteriori non praeber alimeta; aut verē in hoc posteriori proficitur.

50. Sexta difficultas est, an professus semper acquirat monasterio, in quo profellus est, etiam si ad aliud eiusdem ordinis sit translatus? Premittendum est, tripliciter posse quempiam profiteri. Primo, obligando se religione in viuenterum, seu in genere generalissimum, quando nimirum nulli religiosi speciali, sed obligavit, sed religione in genere, vt dixi libro 4. *huius tractat. cap. 26. numero 37. & cap. 27. numero 8.* Attento iure communī cap. non solum. & cap. constitutionem, de regulari. In 6. professus in ordinibus mendicantibus ante exactum probacionis annum, manebat obligatus non illi religione, sed religione in viuenterum: & similiter qui non premisso nouitatis anno profitebatur tacite per triudum habitus profellorum delationem. Secundo modo contingit profiteri in genere subalterno, quo contingit in religione habente vnum supremum totius religiosis caput, & in qualibet provinciā vnum superius totius provinciā caput, ita vt religiosi ipsius certam sedem non habeant, sed superioris nutu ex vno in aliud monasterium transferantur, vt contingit in religionibus mendicantibus, & hodie in viuenterum ferē religionibus. Tertio modo est professio in specie specialissima, quando nimirum, et si omnes religiosi sint sub uno capite, & tē peculiari monasterio in quo profertur, mutati non solent.

51. Quando ergo religiosus proficitur in genere generalissimum, nulli nimirum se religioni speciali obligando, sed in viuenterum, quidam autem eum non sibi, sed Episcopo acquirere: quia censem eum esse verē professum, & Episcopum esse illi loco Abbatis. Sic docent Antonius cap. in presencia. numero 64. de probat. & ibi allegato Federico Abbas numero 64. Mantua. numero 79. Parisius numero 182. Beroius numero 544. addens, vel forte dici posse hinc acquirere Ecclesia Romana, tanquam omnium religionum capiti. Sed Tapia aubent. ingressi. verb. sua. cap. 6. numero 2. & C. de sacrosanctis Ecclesiis, dicit hunc acquirere religioni in genere.

52. At cum nos existimus hanc esse veram professionem, sed ad sumnum in aliquo casu vim solum simplicis voti habere, vt probauimus libro 4. *huius tractat. cap. 26. numero 28.* dicimus hunc non Episcopo, sed sibi acquirere, quanvis volendo sibi acquirere, peccet contra simplex paupertatis votum, vt contingit in eo, qui simplici cœlitalis voto astricu vxorem ducit. Atque ita docent Nauar. commentator. 2. num. 5. coll. 4. de regulari. Azor tom. 1. *institut. moral. lib. 12. cap. 10. quæst. 4. ad fin.*

53. Quando professio est secundo modo, tradunt communiter DD. religiosi non acquirere ei peculiari monasterio, in quo professi sunt, sed toti ordini, & Generali incumbere huic, vel illi monasterio applicare, ac proinde nil referre in quo monasterio ille tempore acquisitionis commoretur; quia cum totus ordo unus huius ingressi sentiat, totus quoque commodum sentire debet, regul. qui sentit. de regulis iuris, in 6. Sic tradidit Glossa cap. de vidua. el. 1. verb. propriis. 27. quæst. 1. Antonius cap. in presencia. num. 64. de probat. & ibi Abbas. num. 65. Felius. num. 54. Beroius. num. 54. Mantuanus. num. 79. Parisius. num. 181. idem Beroius in suis. qæst. 8. num. 4. Romanus. l. 5. seruus eius. qui. num. 11. ff. de acquirend. heredit. Angelus. summ. verb. hered. num. 18. Cabed. in decisib. Senat. Lusitan. parte 1. decis. 163. fin. Azor tom. 1. *institut. moral. lib. 12. cap. 10. quæst. 4.* Et hoc est quod ait Nauar. verbis subobcuris comment. 2. num. 5. coll. 4. de regulari. vbi ait professum non ob-

ligatum alicui monasterio speciali, sed toti ordini, vel parti illius, vt prouincia, acquirere toti illi, vel illi parti; & Emmanuel S. summ. verb. religio. num. 28. vbi ait professum acquirere ordinis, cui se profondo dedidit; quod si generaliter profiteatur, nulli se monasterio addicens, eum acquirere toti ordinis.

Sed quanvis attento iure communī ita dicendum 54. sit, seruanda tamen sunt, & spectanda particularium religionum statuta à Sede Apostolica approbata, iuxta quae ad hanc acquisitionem distinguuntur, an professus moriarit in monasterio, in quo profellus est, an in alio, & an bona sint mobilia, an immobilia: & iuxta illa iudicandum est, vt bene docet Nauar. num. precedenti allegatus. Atque ita Sylvestris summ. verb. hered. 1. quæst. 7. num. 10. dicio 2. Armilla. verb. hered. num. 8. & ibi Tabiena quæst. 1. num. 4. ita cum confuetudine fratrum Pradicatorum habere, vt illud monasterium succedat, vbi quipiam professus est, quia illius dicitur esse filius. Adiunct Tabiena, & Armilla, nisi per Generalem cum consensu eorum, ad quos pertinet, transferatur filiatio in aliud monasterium; & consonant Tapia aubent. ingressi. verb. sua. cap. 6. num. 5. C. de sacrosanctis Ecclesiis. vbi ait hodie introductas esse, quas vocant filiationes, ita vt quilibet professus dicatur eius monasterium filius, in quo professionem emisit, ad illudque regrescam habeat, & ab eo alendus sit, & ideo professum illi monasterio acquirere. Sed (vt dixi) statuta, & confuetudo cuiuslibet religiosi nisi seruanda sunt.

Quando ultimo modo fit professio, acquirit religiosus ei monasterio, in quo profellus est, vt bene tradunt Antonius, & Abbas allegati numero 53. Beroius cap. in presencia. numero 548. de probat. vbi bene limittat, nisi constet contemplatione posterioris monasterij, in quo inuenitur, id reliquit, aut sub denominatione eius, quod tunc eius contemplatione præsumbitur; vel nisi ex re, vel propter rem posterioris monasterij acquirat. Quod tamen intelligendum est, nisi confutetur, aut statuta illius religionis aliud habeant; seruanda enim sunt, vt diximus numero praecedenti.

55. Septima difficultas est, si monasterium aliquod delearit, cui acquirant monachi. Glossa finalis cap. cum dilecta, de rescripti. & ibi Hostiensis numero penult. affirmat monachos debere inter se diuidere bona monasterij destructi, quod, inquit, absurdum esset & contra votum, si intelligeretur ita, vt quilibet monachus habeat partem: sed intelligendum est, vt competit illis, vt vniuersitas. Atque ita intelligunt cap. in nullo. 18. quæstion. 2. quod est D. Gregorij in regesto, ibi; res autem, quas habent communes, secundum iura eis competencia distribuantur, vt bene animaduertunt. Antonius ibi. numero 26. & Felius ibi. num. 21.

Sed Tapia aubent. ingressi. verb. sua. cap. 8. numero 2. C. de sacrosanctis Ecclesiis, dicit se in ea esse sentientia, vt bona hinc horum religiosorum personis ita coherent, vt vel de illis adscire monasterium, si superiore careant, aut si illum habent, & est remotus, simul vivant, & illi se alant. In casu tamen, quo superior desiceret, dici habere locum doctrinam Baldi l. heredit. la. 1. in fine. ff. de hered. instituend. vt summus Pontifex succedat; quod hanc dedicatio facta sit Deo, cuius ille vicarius est.

Verum sic distingendum censeo: si aliqua religio in viuenterum deleteretur, religiosisque separatis viuenter permitteretur, vt delecta sunt multa per Gregor. X. in Concilio Lugdunensi, & referunt cap. 1. s. 1. & sequenti de religiosis domib. in 6. dominium, & administratione horum bonorum, ac reliquorum, quæ in posterum religiosi illi acquirerent, compararet humano Pontifici, in cuius potestate nunc sunt viuenteri religiosi ab Epi-

ab Episcoporum iurisdictione exempti. Quod si Episcopis essent (vt olim erant) subiecti, tunc dominum humiliodi, & administratio Episcopis acquirerentur. Ipsis autem religiosis solus facti vius competit ratione voti paupertatis, a quo liberi non evadunt. Atque ita docent Azor tom. 1. *institut. moral. lib. 12. cap. 16. quæst. 10.* & conflat Felinus eo cap. cum dilecta. num. 21. verb. de fructu monasterio, at enim bona hac pertinet ad superiorem, vt disponat de illis tanquam de bonis vacantibus. Quod magis placet, quam quod ait Nauar. commentator. 2. num. 34. init. de regularib. vbi ait dominum eorum, quæ religiosi acquirunt, comparari Deo, & ius administrationis Episcopis, in quorum obedientiam ij recidunt, instar electorum à religione: ipsi vero religiosi solum facti vnum. Sed potius placet quod dixi ex sententia Azor, electos non recidere in obedientiam Episcopi, tanquam Praelati regularis, vt diximus lib. precedentibus.

56. Si autem religio non deletur, sed peculiare monasterium à Turcis, aut inundatione, aut alio modo destruitur, nec redificatur, pertinebunt bona ad monasterium, ad quod illi religiosi transfruerint, quia successit loco prioris, cuique onera subiurum est. Atque ita docent Bartolus l. quod seruus. 37. num. 2. ff. de stipula. servorum. Romanus 1. si seruus eius, qui. num. 13. ff. de acquirend. heredit. Angelus instru. de stipula. seruor. in princip. cap. num. 4. Rebusus tractat. de nominat. rubrice regia ad prelaturam nominatione facienda, super verb. concessa. vers. quid si monachus. Petrus de Perus tractat de mutat. stat. Eccles. cap. 1. num. 1. Manuel questionum regularium tom. 3. questione 5. articulo 4. & 6. Quod si plures religiosi ad vnum monasterium confluant, iuxta maiorem translatorium quantitatem, erit maior bonorum quantitas applicando monasterio, vt bene tradunt Petrus de Perus eadem c. 2. n. 2. & 3. Manuel codex. art. 6.

57. Octava difficultas est, quando religiosus ex legitima Pontificis, aut superioris licetè creato Episcopo, vel Cardinale, aut translato ad aliud beneficium, aut habente pensionem, aut translato ad diuersi ordinis monasterium, vt superior illius sit: Hacenus in questione superiori tractauimus de acquisitis tempore ante promotionem ad Episcopatum, aut ad beneficium, & quando translatio ad alium ordinem perpetua fuit: nunc autem disputationem est de acquisitis post Episcopatum, beneficium, aut pensionem adiuvent, aut translationem temporaneam ad alium ordinem, ad minus superioris in illo obvendum; quæ satis confusè à Doctoribus tractantur, & ideo qua potuerimus claritate ac distinctione sigillatim de his agemus. Prima ergo difficultas est, quando religiosus ad Episcopatum promovetur. Constat apud omnes autores allegandos, acquista ab eo post Episcopatum adeptum ab ipso administranda esse, dum superpestes fuerit, & eo defuncto non ad monasterium, sed ad Ecclesiam, cuius est Episcopus, ea pertinere. Sic enim diffinitur cap. vnic. 18. quæstion. 1. quem textum præter omnes autores in hac disputatione allegandos, ita intelligunt Glossa ibi. verb. legitimus, ab omnibus recepta, & D. Thomas 2. 1. quæstion. 188. artic. 8. ad 3. Speculatoris de statu monachorum. 8. vnic. numero 29. quæstion. 23. Abbas cap. final. numero 3. de regularibus. Sors libro 10. de iustitia quæstion. vñim. artic. vñim. ad 3.

Quod verum habet, eti ita hereditari ab eo, non post Episcopatum acquisita sint. Quod satis aperitis verbis indicat textus dicio cap. vnic. atque docent Molina tom. 1. de iustitia. disputatione 140. fine. Leocardius libro 2. de iustitia. cap. 41. dubio 11. numero 92. Z 2 2 Manu 3

S V M M A R I V M.

Acquisita à religioso facta Episcopo, ad quem pertineant. num. 62.

Quid si successione, donatione, aut propria industria sint acquisita? n. 63.

Quid si religiosus ille factus Episcopus sit frater Minor? numero 64.

A quo tempore, nempe, an a tempore electionis, confirmationis, aut consecrationis incipit Ecclesia acquirere? Referatur duplex sententia. n. 65. & 66.

Explicatur sententia authoris. n. 67.

Cui acquirat religiosus creatus Episcopus titularis. numero 68.

Cui religiosus accipiens Ecclesiam in commendam. numero 69.

Cui acquirat religiosus creatus Cardinalis. n. 70.

Cui acquirat religiosus ad beneficia alia inferiora prouertus. Referuntur variae sententiae a numero 71. usque ad 75.

Explicatur sententia authoris. n. 76.

Quid si religiosus plura habeat beneficia? n. 77.

Cui acquirat religiosus habens pensionem ecclesiasticam. numero 78.

Cui acquirat religiosus factus Prior alterius monasterij. Referatur duplex sententia. n. 79. & 80.

Explicatur sententia authoris. n. 81.

Manuel qq. regular. tom. 2. q. 5. art. 7. Atque idem dicendum est de acquisitionis donatione, ut bene tradunt Leonardi ibidem, & Azor tomo 1. infra moral. lib. 12. c. 1. o. q. 6. & idem dicendum est de acquisitionis propria industria, aut labore, ut bene docent Conat. cap. 1. n. 1. 9. de testam. Azor e. q. 6. Manuel e. q. 8. art. 6. Quod etiam docent D.D. allegandi num. 71. & 73. cum priores id dicant de acquisitionis vnde cumque à qualibet religioso promotio ad quodius beneficium: posteriores autem id dicant indistinctè de acquisitionis à religioso, cui alius Ecclesie regimenter commisum est. Quamvis minus bene Doctores numero 75. allegandi dicant, sola acquisitione ex re Ecclesie, vel operis, ac industria huius religiosi praefecti Ecclesie, acquiri Ecclesie: acquita vero aliunde, ut successione, aut donatione, acquisi monasterio.

Quod quidem procedit, licet religiosus ille factus Episcopus sit ex Minorum fratum ordine, quia, ut probauimus suprà à numero 27. is factus Episcopus ius succedendi parentibus, & agnatis, administrandi que bona vnde cumque acquisita, dum vixerit, recuperat. Quare ipsi mortuo succedit sua Ecclesie, sicut de aliis Episcopis religiosis diximus. Atque ita tradunt Dueñas alias referens regula 81. ampliarique Tapias authentic. ingress. verb. sua. cap. 6. numero 87. Azor tomo 1. institutiones moraliam. libro 12. cap. 10. questione 6. & cap. 15. quod. Molina tomo 1. de iustitia. disputatione 140. col. 1. ver. I quando religiosus Minor.

Difficultas autem est, à quo tempore religiosus factus Episcopus definit acquirere monasterio, incipiatque Ecclesie acquirere. Quidam sentiunt incipere acquirere sua Ecclesie à tempore confirmationis possessionisque sua Ecclesie accepta, licet nondum sit consecratus, atque ita post Pontificis confirmationem, & acceptancem corporalis possessionis Ecclesie, quia licet ante hanc acceptancem iurisdictione Episcopali potiatur; at non plenè in Ecclesiam dicitur translatus, donec corporeum eius possessionem nascitur. Sicut nec miles ex vno exercitu ad alium transiens dicitur ex posteriori esse, antequam ad eum perueniat, l. ex eo tempore. ff. de mil. testament. Atque ita sentiunt Glossa finalis cap. ne pro cuiuslibet. 16. questione 1. & 18. questione 1. in summa. ad fin. & ibi Turrecrem. numero 2. Hugo allegatus ibi per Glossam, Ancharanus cap. cium olim. el. 2. numero 7. de priuileg. Imola cap. 2. vñq. numero 2. opposit. 2. de pecul. cleric. Beroulo in suis questionib. quæst. 83. numero 1. Tapis authentic. ingress. verb. sua. cap. 6. numero 83. C. de sacrofancis Ecclesiis.

Alij censem à tempore creationis incipere acquirere Ecclesie, & vique tunc acquirere monasterio: tum quod confectione nomen Episcopi comparet, ut tradit Glossa cap. 1. verb. dedicanda, de religiosis domibus. tum etiam, quia id videtur decidi cap. enie. 18. questione 1. Sacra ordinatio de monaco Episcopo facit: & paulo inferius, ibi postquam Episcopus ordinatur. Atque ita videtur tenere Archidiaconus, quamvis verbis subobscuris, cap. 18. questione 1. in summa. numero 1. & tenet Hostiensis cap. cium olim. el. 2. numero 10. de priuileg. Ancharanus cap. finalium. 8. in fin. de regular. Alciatus conf. 1. num. 22. lib. 1.

Ceterum placet à tempore confirmationis Pontificie incipere acquirere Ecclesie, quia ex tunc est verus Episcopus à iurisdictione monasterii penitus exemplus, solique Pontifici subest. Non igitur iam monasterio acquitit, cum quo nullam communionem habet. Praeterea, quia ex tunc omnia Episcopi munia, præter sola charakterem Episcopalem desiderant, obire potest, ut habetur cap. transmissam, in fin. de elect. Tandem, quia Episcopus titularis nullius Ecclesie possessionem accepit; & tamen, ut dicimus numero lequenti, non accepit.

quirit monasterio. Et ita hanc partem tener Manuel tomo 2. summa. c. 70. num. 6. & qq. regularium tomo 3. questione 69. art. 4.

Rarus difficultas est, cui acquirat Episcopus titulas. Quidam existimant cum acquirere monasterio. Ducuntur, quod nullam sedem habeat. Sic tradunt Sotus libro 10. de iustitia. questione vbi. art. vi. ad 3. Manuel questionum regularium tomo 3. questione 69. art. 4. fin. Emmanuel Sà summ. verb. religio. numero 52. Sed versus est, cum acquirere Pontifici, quia solitus est omnino à religionis obedientia, tubique immediate Pontifici. Cum ergo nullam in posterum cum monasterio communionem habeat, non ipsi acquirit, nec etiam Ecclesie, ut nullam sedem habens, sed Pontifici, cui soli subditur. Atque ita sustinet Azor tomo 1. infra moral. lib. 2. 10. q. 7. fin.

Praterea dubitatur de religioso, cui pon in proprietatem, sed in commendam datur Ecclesie. Quidam enim censem cum non Ecclesie, sed monasterio acquirere, quod non sit Ecclesie ipsius, nec plenariaiter utrumque coniunctio. Sic tenent Corne. confil. 83. initio. vol. 2. Alciat. conf. 1. num. 50. lib. 1. Ceterum hoc non credo, sed existimo cum acquirere Ecclesie, quia dum Ecclesie illam administrat, est exemptus omnino à iurisdictione Abbatis, & in omnibus vicibus Episcopi gerit, eius munus obiens. Ergo in acquisitione est quoque Episcopio similis.

Tandem idem, quod diximus de religioso factio Episcopico, dicendum est acquirere monasterio, incipiatque Ecclesie acquirere. Quidam sentiunt incipere acquirere sua Ecclesie à tempore confirmationis possessionisque sua Ecclesie accepta, licet nondum sit consecratus, atque ita post Pontificis confirmationem, & acceptancem corporalis possessionis Ecclesie, quia licet ante hanc acceptancem iurisdictione Episcopali potiatur; at non plenè in Ecclesiam dicitur translatus, donec corporeum eius possessionem nascatur. Sicut nec miles ex vno exercitu ad alium transiens dicitur ex posteriori esse, antequam ad eum perueniat, l. ex eo tempore. ff. de mil. testament. Atque ita sentiunt Glossa finalis cap. ne pro cuiuslibet. 16. questione 1. & 18. questione 1. in summa. ad fin. & ibi Turrecrem. numero 2. Hugo allegatus ibi per Glossam, Ancharanus cap. cium olim. el. 2. numero 7. de priuileg. Imola cap. 2. vñq. numero 2. opposit. 2. de pecul. cleric. Beroulo in suis questionib. quæst. 83. numero 1. Tapis authentic. ingress. verb. sua. cap. 6. numero 83. C. de sacrofancis Ecclesiis.

Secunda principalis difficultas est, cui acquirat religiosus ad alia beneficia inferiora proiectus. Diuersimode sentiunt Doctores in hoc. Quidam loquentes indistinctè de beneficio, dicunt, quando beneficium ad quod promovet religiosus, non subest monasterio, eum acquirere Ecclesie, in qua beneficium habet, & idem si beneficium sit regulare sui ordinis, non subiectum illi pleno iure, sed ordinario, fatemde sentiunt Doctores in hoc. Quidam loquentes indistinctè de beneficio, dicunt, quando beneficium ad quod promovet religiosus, non subest monasterio, eum acquirere Ecclesie, in qua beneficium habet, & idem si beneficium sit regulare sui ordinis, non subiectum illi pleno iure, sed ordinario, fatemde sentiunt Doctores in hoc. Quidam loquentes indistinctè de beneficio, dicunt, quando beneficium sit subiectum pleno iure, quando nequit religiosus ad naturam superioris amotus, sed ex culpa sufficiente, siue id iure communi, siue consuetudine, siue præiugio contingat. Ita docent Nauar. comment. 2. numero 6. de regul. Tapis authentic. ingress. verb. sua. cap. 6. numero 8. C. de sacrofancis Ecclesiis. Manuel questionum regularium tomo 1. questione 34. art. 7. adduntque Nauar. ibi, & Leonardus libro 1. de iustitia. cap. 41. dubio 11. numero 91. idem dicendum de quocumque beneficio regulare monach. & subinde ad superioris nutum amabilis: nam antequam amoneatur, & reuocetur ad claustrum, acquirit Ecclesie. Et subdit Nauar. eodem numero 6. & numero 10. hoc procedere non solum in questione ex fructibus beneficij, sed etiam in questionib. aliunde, siue ex contrario, siue ex ultima voluntate, siue quomodocumque. Et huic sententiæ consonat Azor tomo 1. infra moral. lib. 12. cap. 10. q. 6. vbi ait religiosum promotum ad quoquemque beneficium, siue simplex, siue curatum, acquirere Ecclesie, qualitercumque acquirat; & quæst. 7. id extendit, etiam si manuale subiectum ordinis. Consonat etiam Emmanuel Sà summ. verb. religio. n. 64. vbi indistinctè ait, religiosum beneficiarium acquirere sua Ecclesie, & non monasterio.

Sed idemmet Nauar. comm. 4. n. 69. de regul. & Leonardi eodem dub. 11. n. 91. limitant predicitam sententiam, ut religiosus habens parochiam, canonicatum, aut aliud beneficium, habent corpus honorum separatum ab Ecclesia, acquirat omnia quomodo liber acquisita sua Ecclesie, & nil monasterio: si vero beneficium non habeat

habet corpus honorum ab Ecclesia separatum, sed ex Ecclesia bonis portionem recipiat, tunc soli ex beneficio acquisita acquirat Ecclesie; aliunde autem comparata acquirat sua monasterio. Atque hoc pacto conciliant contrarias opiniones starum referendas, vt opinio assertorū hunc religiosum acquirere omnia Ecclesia, intelligatur in priori casu; assertorū autem sola ex beneficio acquisita compareat Ecclesia, intelligatur in posteriori.

Alij absoluē docent, religiosum translatarum ad beneficium acquirere Ecclesia, & non monasterio. Sic Abbas loquens de promoto ad Ecclesiam cap. final. num. 3. de regularib. & idemmet loquens de promoto ad dignitatem, & superioris nutu amabilis cap. in presenta. num. 67. de probat. & Cardin. loquens de beneficio curato cap. quod ante. num. 34. oppos. 4. de cleric. coning. & Nauar. lib. 3. consil. in 1. editione tu. de regular. conf. 70. num. 6. in 2. 1. de stat. monachor. conf. 13. num. 6. vbi ait, sic religiosus cui Pontifex manuale beneficium, & ad nutum amabilem contulit, non querit monasterio, sed Ecclesia, ita maiori ratione idem dicendum de eo, cuius Abbas contulit beneficium; & concludit num. 7. religiosum beneficiarum acquirere sua Ecclesia, & translatarum ad aliud beneficium acquirere alteri Ecclesie. Et idemmet Nauar. libro 3. confil. in 1. editione tu. de donat. confil. 6. numero 1. in 2. libro 2. iii. de presumpt. confil. 2. numero 1. & Manuel questionum regularium tomo 2. questione 47. art. 7. dicunt indistincte acquisita à religioso beneficioru acquirere Ecclesie: & concludunt Nauar. vñobique numero 81m. & Manuel eodem art. 7. hac bona acquisita post beneficium adepmptum, pertinet iure ad succedentem in id beneficium.

Alij, etiæ facentur religiosum proiectum ad Episcopatum, aut Cardinalatum acquirere Ecclesie: at id negant de religioso proiecto ad canonicatum, & sic ad simplex beneficium, dicuntque hunc acquirere monasterio. Sic Riminaldus junior confil. 341. a. num. 45. & confil. 342. a. numero 28. volumen 3. latius id probans.

Alij loquentes de religioso, cui commissum est aliquius Ecclesie regienni, dicunt acquisita ex re illius Ecclesie, vel operis suis, cum acquirere illi Ecclesie: at acquisita aliunde, ut donatione, vel successione, acquirere suo monasterio. Sic Bartolus 1. 1. s. si fin. claustr. num. 4. ff. de stipulat. seruor. Baldus cap. in presenta. num. 16. de probat. Angelus instit. de stipulat. seruor. 5. final. num. 1. Romanus 1. si seruor cuius, qui. num. 10. ff. de acquir. hered.

Sed in tanta opinionum varietate, quando ex recepta consuetudine aliud non constat, placeat sic distinguere. Si Ecclesie illi praefectus religiosus eximeretur integrè ab Abbatibus obedientia, acquireret Ecclesie vnde cumque acquisita, quia cum nullam tunc habeat communionem cum monasterio, nil ei acquirit. Sive rō manet subiectus monasterio, acquisit Ecclesie acquisita ex Ecclesie rebus, vel operis suis, aliunde ve-ro quæst. acquirere monasterio, quia Ecclesia videatur eius vñfructuaria. Sic tradunt Bartolus 1. si seruor commis. alias, si commis. seruor. 37. numero 6. ff. de stipulat. seruor. & 1. 1. s. si quis stipulat. 9. interdum. ff. de vñfruct. & Barbar. ibi. addit. Ancharanus cap. cium olim. el. 2. in fin. de priuileg. & alii, quos refert Tapis authentic. ingress. verb. sua. cap. 6. numero 6. C. de sacrofancis Ecclesiis.

& hac limitat, quando manet intra monasterium: nam si extra degat, succedit in ea bona Camera Apostolica, iuxta motum proprium Gregor. XII. incipientem, Offic. nobis, &c. quando autem manet subiectus Abbat, & quando non, diximus. Et iuxta hanc distinctionem approbo sententiam Gregorii Lopez 1. 2. verb. proprio. iii. 7. parte 1. vbi loquens de Ecclesia parochiali sic distinguunt: si illa pleno iure pertinet ad

Summe Th. Sanchez pars III.

religiosos, acquisit religiosus illi praefectus suo monasterio, si vero pertinet ad Episcopatum, quoad omnia acquirit Ecclesia, quia in priori casu magis subiectus Abbat; in posteriori autem ab eius obedientia eximitur: si vero monasterium habeat in ea Ecclesia sola temporalia, cum quoad illa subiectus Abbat, & quoad sola spiritualia Episcopo, acquirit monasterio. Intelligendus est autem iuxta iuxta predictam Bartoli distinctionem, ut casu, quo acquirit monasterio, sit verum de acquisitionis aliunde, quām suis operis, aut re Ecclesia. Quippe hinc temper acquirit Ecclesia.

Tandem, si religiosus hic plura habeat beneficia, ac 77 quicquid cuiuslibet illorum Ecclesia acquisita ex illorum fructibus secundum fructum quantitatem, quos ex quilibet beneficio petcipit, vt exprestè videtur sentire Bart. 1. sed & si quis. 5. interdum. ff. de vñfr. & content. 1. seruor communis, & 1. proinde. ff. de stipulat. seru. quatenus decidunt, seruor pluribus communem acquirere omnibus pro iis partibus, pro quibus sunt eius dominii. Atque idem videtur dicendum de iis, quae religiosus illi suis operis, ac industria comparat, atque aliunde acquirit, quando ea acquirit Ecclesia, quia eo plus videtur esse minister, & vñfructuarius vius Ecclesia, quām alterius, quo manus stipendum ex una, quām ex altera petcipit. Et ita hec omnia tradit Nauar. comm. 1. 7. de regularib.

Tertia difficultas est, cui acquirat religiosus habens 78 pensionem aliquam ecclesiasticam ex Pontificis induito: non enim est fieri de habente peculium ex superioris licentia, si illo quicquid acquirit, quia de hoc diximus suprà; sed de religioso habente pensionem aliquam ecclesiasticam ex Pontificis induito. Emmanuel Sà summ. verb. religio. numero 27. ait hinc acquirere pensionem monasterio. Sed dicendum est cum Nauar. comment. 4. numero 68. de regular. ei religioso integrum est, dum superetes est, cam pensionem, & occafione eius acquisita administrare, ob rationes quas ex ipso atralium suprà, ad probandum idem de peculio concepio religiosus, & eius occasione quæsitus. At aliunde quæsita pertinebunt omnino ad monasterium, & eo mortuo residua ex ea pensione, & occasione eius acquisita erunt quoque monasterio, quia ratione illius non eximitur a Prelati obedientia, & solam, dum vivit, administrationem habet. Nec huic sententiæ adiudicatur quod tradit Azor tomo 1. infra moral. libro 12. cap. 10. questione 7. init. vbi docet, omnia siue ex pensione, siue aliunde acquisita ab hoc religioso, acquiri Pontifici, quia loquitur quando vivit extra monasterium exemplus omnino a Prelati obedientia, ac immediate Pontifici subiectus: quod etiam nos numero 61. approbavimus.

Vtima difficultas est, cui acquirat religiosus pro 79 motus ad Prioratum monasterij alterius ordinis. Quia in se fatis confusè, & variè loquuntur autores. Quidam censem, religiosum hunc creatum Abbatem in alieno monasterio, quamvis reuocabiliter ad normam Abbatis, vel alterius superioris, acquirere Prioratum. Sic tradunt Federici, quem refert, & loquuntur Abbas cap. in presenta. numero 67. de probat. & ibi Mart. num. 80. Modicen. in suis questionib. iuridic. questione 77 fin. Ioannes Andreas addit. ad Speculat. rubr. de statu monach. vers. Piles. Alciat. conf. 1. numero 24. libro 1. Leonardus libro 2. de ius. cap. 41. dub. 1. numero 92. Quam sententiam refert Dec. cap. in presenta. in noua edit. numero 280. & tandem dicit aliter sentire Bartolus 1. si seruor communis. ff. de stipulat. seruor. Evidenter sententiam leguisse Anton. d. cap. in presenta. numero 63. cum hac limitatione, si Prioratum administrationem habeat separataam à monasterio; nam si non sit separata, dicit cum acquirere monasterio.

Zz 3 Alij

Alij sic distinguunt: si Prioratus est de mensa prioris monasterij, acquirit priori monasterio; si vero separatus, ita ut hic Prior obedientia prioris monasterij liberetur, acquirit Prioratu; si vero non liberatur, & acquirit de rebus Ecclesie, acquirit illi. Idem si sunt illi reliqua inuitu alicuius; si vero aliunde, etiam acquirit Prioratu. Sic Paris. cap. in prefacione numero 183; de probat.

Sed questionem hanc optimè decidunt Berou d. cap. in prefacione numero 549. & ipsum sequitur Rimbald. junior conf. 342. numero 39. & 40. volum. 5. vbi sic distinguunt. Si religiosi illi factio Priori alterius monasterii, relinquant aliquid factio Prioratus mentione, vel acquirit aliquid ex re; vel propter rationem dicti Prioratus, acquirit Prioratu; lecus si simpliciter aliquid sibi obuenienter ex testamento, vel ab intestato, vel aliunde: tunc enim censeretur contemplatione sua propria sibi reliquum, & ideo acquireret monasterio in quo professus est. Quippe dignitas accidentalis non debet in dubio propriam, & originariam naturam alterare. L. fin. ff. de fund. instru. & ideo preferetur monasterium, in cuius potestate est monachus, alij monasterio, in quo accidentaliter habet Prioratum.

CAP V T XXXIII.

Cui acquirant religiosi à potestate, vel à religione eiusdem, sive transierint ad aliam religionem, seu ad aliud beneficium ecclesiasticum, siue non,

SUMMARIUM.

Quot questiones disputande sint n. 1.

Cui acquirant apostata, & fugitiua à religione, quando ad aliam religionem, aut ad aliud beneficium non transiere. num. 1.

An per religiosos apostatas, & fugitiuas acquiratur bonorum per ipsos acquisitionum possesso. religioni? numero 7.

Quid si hi sint in partibus remorsissimi? n. 4.

Quid si dum sin in libertatis possessione, & quomodo constare debet eis religiosi? n. 5.

Quid si contradicent monasterio acquirantur. 6.

Quid si monasterium negligat eos reuocare. 7.

Quid si monasterium si succendunt incapax? 8.

Quid circa hoc dicendum attero quodam motu proprio Gregor. XII. n. 9.

An apostata, & fugitiua, vel alij, qui minus legitimè transire ad aliam religionem, eo quod non seruarunt condicione ad transiit licetum peccatum, acquirant posteriori? Referunt quadam sententia. n. 10.

An illa sit vera sententia, quando monasterium mala fide recipit, & exigatur mala fides Pralati cum consensu. num. 11.

Quid si uno acquirat contemplatione posterioris monasterij. num. 12.

Quid si monachus fugitiua, & apostata possideatur bona fide à posteriori monasterio putativo? Referunt quadam sententia. n. 13.

Explicatio sententia authoris à n. 14. usque ad 18.

An presumatur legitimus transitus ex diuinitate temporis, qua religiosus est in posteriori monasterio? numero 19.

Cui acquirat religiosus apostata, vel fugitiua, qui transit ad Ecclesiam secularem. Referunt dupla sententia. numero 20.

Explicatio sententia authoris. n. 21.

Post numerum 21. innoverunt summaria, qua desiderantur.

V P F E X q u e s t i o ag i t a n d a p r o p o n i t u r . P r i o r d e i apostata, seu fugitiua à religione: posterior de iis, qui ab ipsa ob propria merita sunt legitimè expulsi.

Q U E S T I O prior. Cui acquirant apostata, seu fugitiua à religione, Triplexiter possumus hi habere. Primo, quando in codem statu permanent. Secundo, quando mutarunt statum transiit ad aliam religionem. Tertio, quando mutarunt statum, eo quod ad Episcopatum, vel ad aliud beneficium ecclesiasticum promoto sunt. Et primo quando in codem statu permanent, dicimus primum, quid iure communum statuum sit: deinde, quid per quandam motum proprium. Et iure communum certum est hos acquirere monasterio; immo potest eos Abbas cum omnibus per ipsos acquisitis vendicare; quod expresse decernitur. Abb. 18. 9. 2. sicut idem contingit in terro fugitiuo, qui à nullo alio domino possidetur. l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel amitt. poss. & faciuntur omnes DD. allegandi.

Inmo per eos religiosos apostata, & fugitiuos eorum bonorum acquiritur possesso monasterio, sicut patri per filium fugituum; quia ratio huius possessionis acquirendae est illa potestis patris in filios, & Abbatis in religiosos, quae ratione illius fuga non cessat. Sic Bart. l. 1. §. per seruum, qui in fuga. numero 2. ff. de acquir. poss. & ibi Imola num. 30. Alex. numero 9. Iason late probans a num. 1. usque in fin. vbi alios contrarium tenentes reprobant. Ant. c. eum olim el 2. num. 3. 7. de priuilegiis Card. numero 7. v. s. quare. an possesso. Innocent. ibi. num. 4. Ioan. Andr. num. 7. Hostiensis n. 13.

Quod quidem verum est, quantumcumque in partibus remotis sit illa apostata; quia ratione illius distantiae ius monasterii nullum detrimentum pati debet. Sic Abbas c. quod ante. numero 7. de cleric. coniug. Rosella in summ. verb. religio. 4. quiesc. 10. Tapia aust. ingressi. verb. sua. 6. 7. num. 1. de sacro. Eccles.

Nec distinguendum, an religiosi ij diu steterint in possessione libertatis, an non: quamvis aliqui, quos ratio nomine refert Antonius statum allegandus, dicant hos non acquirere monasterio, quando diu id est, decennio, steterunt in libertatis possessione; sicut de seruus deciditur l. per em. ff. de acquir. poss. §. final. Sed dicendum est, nullam temporis moram has religiosis prodesse, quia possunt cum omnibus per eos acquisitis ab Abate vendicari: quia text. d. c. Abbates, indumente loquitur. Atque ita docent Hostiensis c. final. numero 5. de regul. & ibi Andr. numero 2. Anton. num. 6. Cardin. numero 2. quodammodo 1. Anch. numero 10. Ananias num. 8. Henric. numero 1. Cuman. l. 1. §. per seruum, qui in fuga. numero 3. ff. de acquir. poss. D. Anton. 3. part. 11. 16. cap. 4. §. 3. & cap. 5. §. 1. Rotella summ. verb. religio. 4. num. 1. Angel. verb. religiosis. num. 44. Sylvestris verb. religio. 4. quiesc. 10. Armill. verb. religio. numero 17. & ibi Tabeni. quiesc. 27. num. 28. Nauar. comment. 4. num. 24. vers. 11. de regul. Azoz. tom. 1. insti. moral. lib. 12. cap. 1. quiesc. 3. Molini. tom. 1. de inst. dispat. 14. col. 1. 5. vers. quando religiosus post emissionem proficiens. Manuel. Ag. regul. tom. 3. quiesc. 12. art. 27. & tom. 2. quiesc. 79. art. 2. Cabed. in decisionib. Senatus Lusitan. 1. part. deci. 19. 6. num. 1. Atque idem bene docent Petrus de Perus. & Cabed. ibidem, quamvis non efficiat apostole, nec fugitiui, sed minus legitimè transiit, vel ex illis cum operis suis acquirit. l. homo liber. §. quicquid. & l. seruum, qui bona fide ff. de acquir. vel dominio. Ergo idem dicendum est de religioso. Nec obstante contraria adducuntur. Nam ad prius responderetur, cum id sit monasterii privilegium, non integrum esse vero monasterio ut illo in praedium posterioris putatiui: sed si prius velit equiparari filio, quia est sibi virilis, posterior voler, vt equiparet seruo, eo quod id in maiore utilitatem suam cedat. Quare priuilegia, utpote que aequalia sunt, confunduntur ad iniucim. sed & milites ff. excusati. titor. Ad posteriori autem respondet, monasterium putatum acquirere ratione monastice potestatis putatum, sicut verum ratione vel potestatis. Atque ita tradunt Iohannes Andre. addit. ad Specula. subr. stat. monach. ver. Pilatus Barthol. Socin. d. l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 12. licet in fine cogitandum relinquat. Aretinus. ed. l. 1. §. item acquirimus. n. 5. Nauar. comment. 1. num. 30. de regul. & alijs quos referunt. & sequitur Tapia d. verb. sua. 6. n. 22.

Aut religiosi hic putatius acquirit ex solis operis suis, & tunc Iohannes Andre. relatus n. preced. afferit hunc acquirere vero monasterio. arg. l. per seruum. ff. v. s. & habuit. Sed contrarium tenet dicens acquirere monasterio putatum. Aretinus allegatus num. preced. quia illa l. per seruum loquitur in viuario, & non in usufructuario, cui videat equiparari bona fide possessor. Idem videtur tenere Nauar. alleg. eodem num. preced. loquitur enim disiunctum de acquisitionis ex huius monachii operis, vel ex rebus monasterii. Idem teat Azor. tom. 1. insti. moral. lib. 12. cap. 10. quiesc. 1. Verum Barthol. Socin. num. preced. allegatus defendit priorem Iohann. Andre. sententia, quamvis tandem cogitandum relinquat, que meo iudicio anterior est. Et ideo dicendum est, hunc religiosum solis suis operis acquirentem acquirere vero monasterio: quia ratio illius text. l. per seruum, ob quam viriatus non acquirit quia ex solis operis serui, est, quod illius operas locare nequeat. Que quidem procedit in monacho, cum monasterium nequeat eius operas locare; & ideo potius comparandus est viuario, quam viufructuario serui.

Succendent consanguinei illius, qui sunt heredes ab intestato; sic Mandel. conf. 493. num. 1. vol. 5. Sed hoc verum habet, si monachus ille institueretur heres, quod si institutionis incapax, & monasterium eius nomine. At si extra hunc casum aliquid acquireret, id esset monasterij, quia si esset in monasterio, illi ea acquereret, vt diximus supra.

Tandem haec tenus dicta sunt vera, stando iure communi; nam attento motu proprio Gregor. XII. incipiente. Officii nostri, regularis apostola non acquirit religione, sed Camera Apostolice, quae extra monasterium, & statum regularem comparat. Sic Nauar. lib. 5. confit. in 1. ed. tis. de regul. conf. 8. 0. num. 1. vni. in 2. tis. de statu monach. conf. 17. n. vni. Sed illi motus proprius tantum dicit succedere in hac bona post mortem huius religiosi Cameram Apostolicam, & loquitur de bonis undecimque obuenientibus, hinc ex testamento, siue ab intestato, siue industria religiosi parata sint, siue quois alio modo acquisita.

In secundo casu, nempe, quando regularis apostola, aut fugitiuus mutauit statum transiit illegitimè ad aliam religionem, aliqui absolute, & indistincte tradunt, eum renuocari posse ab Abate suo cum omnibus bonis per ipsum acquisitis: quia cum illegitimus sic transiit nullum ius comparatur posteriori monasterium ad ea bona. Sic docent Hostiensis. cap. final. num. 4. de regul. & ibi Iohann. Andre. num. 3. Anton. num. 8. Abbas num. 3. Cardin. num. 2. quiesc. 5. Anch. num. 10. Ananias num. 3. Henric. num. 2. Nicolaus de Vbaldis de success. ab intell. 2. part. vbi de successione regularium. num. ultim. Redoan. de sol. eccl. quiesc. 8. in prime. num. 7. Petrus de Perus de mutat. stat. Eccles. cap. 1. n. 4. D. Anton. 3. part. 11. 16. cap. 4. §. 3. & cap. 5. §. 1. Rotella summ. verb. religio. 4. num. 1. Angel. verb. religiosis. num. 44. Sylvestris verb. religio. 4. quiesc. 10. Armill. verb. religio. numero 17. & ibi Tabeni. quiesc. 27. num. 28. Nauar. comment. 4. num. 24. vers. 11. de regul. Azoz. tom. 1. insti. moral. lib. 12. cap. 1. quiesc. 3. Molini. tom. 1. de inst. dispat. 14. col. 1. 5. vers. quando religiosus post emissionem proficiens. Manuel. Ag. regul. tom. 3. quiesc. 12. art. 27. & tom. 2. quiesc. 79. art. 2. Cabed. in decisionib. Senatus Lusitan. 1. part. deci. 19. 6. num. 1. Atque idem bene docent Petrus de Perus. & Cabed. ibidem, quamvis non efficiat apostole, nec fugitiui, sed minus legitimè transiit, vel ex illis cum operis suis acquirit. l. homo liber. §. quicquid. & l. seruum, qui bona fide ff. de acquir. vel dominio. Ergo idem dicendum est de religioso. Nec obstante contraria adducuntur. Nam ad prius responderetur, cum id sit monasterii privilegium, non integrum esse vero monasterio ut illo in praedium posterioris putatiui: sed si prius velit equiparari filio, quia est sibi virilis, posterior voler, vt equiparet seruo, eo quod id in maiore utilitatem suam cedat. Quare priuilegia, utpote que aequalia sunt, confunduntur ad iniucim. sed & milites ff. excusati. titor. Ad posteriori autem respondet, monasterium putatum acquirere ratione monastice potestatis putatum, sicut verum ratione vel potestatis. Atque ita tradunt Iohannes Andre. addit. ad Specula. subr. stat. monach. ver. Pilatus Barthol. Socin. d. l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 12. licet in fine cogitandum relinquat. Aretinus. ed. l. 1. §. item acquirimus. n. 5. Nauar. comment. 1. num. 30. de regul. & alijs quos referunt, & sequitur Tapia d. verb. sua. 6. n. 22.

Aut religiosi hic putatius acquirit ex solis operis suis, & tunc Iohannes Andre. relatus n. preced. afferit hunc acquirere vero monasterio. arg. l. per seruum. ff. v. s. & habuit. Sed contrarium tenet dicens acquirere monasterio putatum. Aretinus allegatus num. preced. quia illa l. per seruum loquitur in viuario, & non in usufructuario, cui videat equiparari bona fide possessor. Idem videtur tenere Nauar. alleg. eodem num. preced. loquitur enim disiunctum de acquisitionis ex huius monachii operis, vel ex rebus monasterii. Idem teat Azor. tom. 1. insti. moral. lib. 12. cap. 10. quiesc. 1. Verum Barthol. Socin. num. preced. allegatus defendit priorem Iohann. Andre. sententia, quamvis tandem cogitandum relinquat, que meo iudicio anterior est. Et ideo dicendum est, hunc religiosum solis suis operis acquirentem acquirere vero monasterio: quia ratio illius text. l. per seruum, ob quam viriatus non acquirit quia ex solis operis serui, est, quod illius operas locare nequeat. Que quidem procedit in monacho, cum monasterium nequeat eius operas locare; & ideo potius comparandus est viuario, quam viufructuario serui.

Est tamen limitanda huc sententia, nisi religiosus hic contemplatione posteriori monasterij, sciente eum minus legitimè translatum esse; quippe tunc nullum ius in ea bona comparat: & siue monachus equiparatur filio, siue seruo, nullatenus monasterium acquirit humili modi bona, quia nec serui acquirit possessor male fidei. l. 1. §. sed & per em. ff. de acquir. poss. nec etiam filius. l. per em. in princip. ff. eadem tis. & ita faciuntur omnes DD. allegandi. Sed Roman. l. 1. seruum eius, qui. num. 12. ff. de acquir. hered. petit sub dubio, ac cogitandum reliquens, vt interueniat mala fides Pralari cum convenitu, quasi mala fides Pralari fides nequeat in hoc cafu praediicare iuri huius posterioris monasterij. At metitio reprobat Tapia aust. ingressi. verb. sua. cap. 6. numero 20. C. de sacrofanti. Eccles. quod hic agitur de bonis querendis a posteriori monasterio ex persona huius religiosi. At in bonis querendis solus Pralarius potest praediicare.

Est tamen limitanda huc sententia, nisi religiosus hic contemplatione posteriori monasterij aliquid acquisisset, id enim in illius utilitatem monasterij cederet. arg. ex c. regnisi, de testam. & ita docent Barth. Socin. l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 8. ff. de acquir. poss. Tap. eadem verb. sua. 6. n. 20.

At difficultas est, quando bona fide monachus hic fugitiuus, & apostata possidetur a posteriori monasterio. Nam DD. quos retulimus num. 10. videntur sen-

tire, hunc acquirere priori monasterio, cum indistincte loquantur; & in propriis terminis tradunt Alexander l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 1. 4. ff. de acquir. poss. Imola. & Paulus, vt eos refert Tapia d. verb. sua. cap. 6. num. 21. Idque probant, quia monachus equiparatur filio, vel seruo, prout monasterio fuerit viriles, ve diximus suprad. Sed in hoc cuncto est virilis monasterio priori, vt comparetur filio, qui quidem semper vero patri acquirit. l. per em. ff. de acquir. poss. Ergo religiosus hic equiparatur filio, acquirit priori vero suo monasterio, non autem posteriori putatiuo. Secundo, quia monachus cum liber sit, non possidetur infar serui à domino putatiuo posselli; sed monasterium est in quasi possessione monasticae potestatis, quam quidem non habet monasterium putatiuum, sed verum. Ergo non illi, sed huic acquirit.

Ceterum in contraria opinione, & merito sunt Bar- 14 tol. l. 1. serui communi, alias, si communi serui. 57. num. ultim. ff. de stipulat. seru. Roman. l. 1. serui eius, qui mon. 1. 2. ff. de acquir. hered. Berou. c. s. in prefacione. num. 549. de probat. vbi alferunt religiosum humi acquirere monasterio posteriori bona fide possidenti, eodem modo, quo seruis acquirit dominio putatiuo bona fide possidenti.

Et ideo sic distinguishingendum est: si religiosus hic acquirat ex solis monasterij putatiui rebus, vel ex illis simul cum operis suis, acquirit monasterio putatiuo, quia in actu acquisitionis magis equiparatur religiosus seruo, quam filio; ille enim omnia acquirit domino, sicut & religiosus monasterio: hic autem non omnia acquirit patri. l. com. opores. & l. final. C. de boni. quis liber. Berou. c. s. in prefacione. num. 549. de probat. vbi alferunt religiosum humi acquirere monasterio posteriori bona fide possidenti, eodem modo, quo seruis acquirit dominio putatiuo bona fide possidenti.

Et ideo idem dicendum est de religioso. Nec obstante contraria adducuntur. Nam ad prius responderetur, cum id sit monasterii privilegium, non integrum esse vero monasterio ut illo in praedium posterioris putatiui: sed si prius velit equiparari filio, quia est sibi virilis, posterior voler, vt equiparet seruo, eo quod id in maiore utilitatem suam cedat. Quare priuilegia, utpote que aequalia sunt, confunduntur ad iniucim. sed & milites ff. excusati. titor. Ad posteriori autem respondet, monasterium putatum acquirere ratione monastice potestatis putatum, sicut verum ratione vel potestatis. Atque ita tradunt Iohannes Andre. addit. ad Specula. subr. stat. monach. ver. Pilatus Barthol. Socin. d. l. 1. §. per seruum, qui est in fuga. num. 12. licet in fine cogitandum relinquat. Aretinus. ed. l. 1. §. item acquirimus. n. 5. Nauar. comment. 1. num. 30. de regul. & alijs quos referunt, & sequitur Tapia d. verb. sua. 6. n. 22.

Aut religiosi hic putatius acquirit ex solis operis suis, & tunc Iohannes Andre. relatus n. preced. afferit hunc acquirere vero monasterio. arg. l. per seruum. ff. v. s. & habuit. Sed contrarium tenet dicens acquirere monasterio putatum. Aretinus allegatus num. preced. quia illa l. per seruum loquitur in viuario, & non in usufructuario, cui videat equiparari bona fide possessor. Idem videtur tenere Nauar. alleg. eodem num. preced. loquitur enim disiunctum de acquisitionis ex huius monachii operis, vel ex rebus monasterii. Idem teat Azor. tom. 1. insti. moral. lib. 12. cap. 10. quiesc. 1. Verum Barthol. Socin. num. preced. allegatus defendit priorem Iohann. Andre. sententia, quamvis tandem cogitandum relinquat, que meo iudicio anterior est. Et ideo dicendum est, hunc religiosum solis suis operis acquirentem acquirere vero monasterio: quia ratio illius text. l. per seruum, ob quam viriatus non acquirit quia ex solis operis serui, est, quod illius operas locare nequeat. Que quidem procedit in monacho, cum monasterium nequeat eius operas locare; & ideo potius comparandus est viuario, quam viufructuario serui.

Z z 4 Quando